

ANALIZA PODJETNIŠTVA ZA MESTNO OBČINO KRŠKO na osnovi podatkov za leto 2021

Naročnik: Mestna občina Krško

Izvajalec: Center za podjetništvo in turizem Krško



Oktober 2022

KAZALO

1	UVOD	4
	Povzetek ključnih značilnosti poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v mestni občini Krško.....	4
2	SPLOŠNA PREDSTAVITEV MESTNE OBČINE KRŠKO.....	5
3	OSNOVNE ZNAČILNOSTI GOSPODARJENJA DRUŽB IN PODJETNIKOV V na državi, v regiji in na ravni občine V LETU 2021	7
	3.1. Splošna gibanja na ravni Slovenije in v regiji Posavje	7
	3.1.1 Poslovanje gospodarskih družb v REGIJI za leto 2021	8
	3.1.2 Poslovanje samostojnih podjetnikov v REGIJI	11
	3.2.3 Zadruga v regiji	11
	3.2 Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v mestni občini Krško za leto 2021	12
	3.2.1 Gospodarske družbe – mestna občina Krško	12
	3.3.2 Samostojni podjetnik – mestna občina Krško.....	20
	3.3 Analiza kazalnikov za leto 2021 v mestni občini Krško	22
	3.3.1 Nekateri kazalniki investiranja in financiranja v mestni občini Krško.....	22
	3.3.2 Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti in gospodarnosti v letu 2021 za družbe v mestni občini Krško.....	23
	3.3.3 Nekateri kazalniki donosnosti, produktivnosti in dohodkovnosti v mestni občini Krško	25
	3.4 Dodana vrednost in posebnosti poslovanja gospodarskih družb v mestni občini Krško v letu 2021.....	27
	3.4.1 Investicijska aktivnost gospodarstva v mestni občini Krško	28
4	AKTIVNO PREBIVALSTVO, POVPRŠEVANJE PO DELU IN GIBANJE BREZPOSELNOSTI V MESTNI OBČINI KRŠKO	29
5	VSTOPNA TOČKA VEM in lokalne finančne spodbude.....	29
6	VIRI	31

Kazalo grafov in tabel:

Graf 3-1: Število registrirano brezposelnih oseb po uradih za delo v regiji Posavje (dec. 2020/dec. 2021)	10
Graf 3-10: Kazalniki plačilne sposobnosti gospodarskih družb v obdobju 2007 – 2021 v mestni občini Krško in na ravni Slovenije.....	23
Graf 3-11: Gibanje kazalnika gospodarnosti v obdobju 2007 – 2021 v mestni občini Krško in na ravni Slovenije	24
Graf 3-12: Kazalniki dohodkovnosti ter plač za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v obdobju 2007 – 2021 v mestni občini Krško in na ravni Slovenije	25
Graf 3-13: Gibanje števila s.p. in gospodarskih družb ter število zaposlenih pri njih v obdobju 2005 – 2021 v mestni občini Krško	26

Graf 3-14: Gibanje investicij po skupinah osnovnih sredstev v letih 2002 do 2019 v mestni občini Krško (v 1000)	28
Graf 3-2: Struktura bilance stanja gospodarskih družb v mestni občini Krško, na dan 31.12.2021	12
Graf 3-3: Dobiček iz poslovanja in čisti dobiček ter število zaposlenih v gospodarskih družbah (mestna občina Krško, 2002 – 2021, v €)	13
Graf 3-4: Gibanje nekaterih postavk gospodarskih družb v mestni občini Krško v € (2002-2021)	15
Graf 3-5: Struktura posameznih vrst odhodkov gospodarskih družb mestne občine Krško, v obdobju 2014-2021, v 000 €:.....	16
Graf 3-6: Delež posameznih dejavnosti v skupnih prihodkih gospodarskih družb v mestni občini Krško v letu 2021	17
Graf 3-7: Primerjava dodane vrednosti na zaposlenega ter število zaposlenih po izbranih dejavnostih v letu 2021	19
Graf 3-8: Prihodki samostojnih podjetnikov po prevladujočih dejavnostih v mestni občini Krško, za leto 2019, 2020 in I. 2021	20
Graf 3-9: Kazalniki investiranja in financiranja za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v mestni občini Krško in na ravni Slovenije (2007-2021)	22
Tabela 2-1: Poslovne cone v mestni občini Krško.....	6
Tabela 3-1: Gospodarske družbe v mestni občini Krško s prihodki nad 1 mio €, ki spadajo v sektor 11003 (Nefinančne družbe pod tujim nadzorom), podatki za I. 2021.	14
Tabela 3-2: Primerjava kazalnikov gospodarskih družb v energetiki glede na povprečje v državi in mestni občini Krško za leto 2021	27

1 UVOD

Od malega gospodarstva pričakujemo vrsto učinkov na ekonomski in družbeni razvoj, zato postaja bistvena sestavina razvojne strategije v vseh državah po svetu. Namen analize, predstavljene v nadaljevanju, je **ugotoviti stanje** na področju podjetništva oz. celotnega gospodarstva v mestni občini Krško za obravnavano leto, ga **primerjati** z stanjem v regiji in na nivoju Slovenije ter na podlagi posebnosti stanja v občini pripraviti podlago kot **pomoč pri usmeritvam** Občini za uspešnejši razvoj gospodarstva.

Povzetek ključnih značilnosti poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v mestni občini Krško

Podjetništvo je sicer osrednji dejavnik razvoja, vendar samo po sebi ne zagotavlja razvoja tako urbanega okolja, predvsem pa podeželja – **potrebno je tudi vzpodbudno poslovno okolje in sistematično spodbujanje novih dejavnosti** z motiviranjem iniciativnosti in ustvarjalnosti prebivalcev in zagotavljanje potrebne podpore za njihovo aktiviranje in nadaljnji (samo) razvoj.

Pri razlagi rezultatov oz. izsledkov analize moramo upoštevati dejstvo, da v analizo niso vključena podjetja, ki imajo znaten vpliv na poslovanje preko svojih poslovnih enot (npr. Krka d.d., CGP d.d., Šumi d.o.o., SOP – International d.o.o., Numip, Q-techna, Handte – Ost d.o.o., vsi veliki trgovci, zavarovalnice in banke), vendar pa v regiji oz. mestni občini Krško nimajo sedeža podjetja. Po drugi strani pa so vključena podjetja, ki imajo tukaj sedež, vendar poslujejo po celotni Sloveniji.

GOSPODARSKE DRUŽBE mestne občine Krško so po podatkih AJPes v letu 2021 zaključile precej bolj uspešno poleg zvišanja prihodkov (kar za 46%) se je zvišal tudi čisti dobiček (kar za 54%). Družbe zaposlujejo slabo polovico zaposlencev (v vseh družbah) v regiji in ustvarijo kar 83 % prihodkov vseh družb v Posavju.

Število družb

578



- 14

Število zaposlenih (na podlagi del. ur)

5.875



-18

Povprečna plača na zaposlenega

2.479 €



+18 %

Prihodki

4.723 mio €



+46 %

Prih./prodaje na tujih trgih

3.251 mio €



+59 %

Odhodki skupaj

4.573 mio €



+46%

Neto dodana vrednost
472 mio €



+18 %

Dodana vrednost na zaposlenega
80.414 €



+18 %

Čisti dobiček
119 mio €



+54 %

Delež obveznosti v virih sredstev je kljub malenkostnemu povečanju še vedno kot vsa leta veliko manjši (33,3 %) kot je povprečje za Slovenijo (50,5 %), kar nakazuje na relativno majhno tveganje za naložbe upnikov, pa tudi na precejšnjo rezervo za investiranje, saj je zadolženost nizka. **Kazalnik likvidnosti** že vrsto let kaže na boljše plačilno sposobnost gospodarskih družb kot na republiški ravni in se je v I. 2021 ustalila na vrednosti izpred 4-ih let (1,66).

Dodana vrednost na zaposlenega vseh gospodarskih družb v mestni občini Krško presega državno povprečje (kar za 52 %). Vendar v občini kar 58 % celotne dodane vrednosti ustvarijo gospodarske družbe, katerih dejavnost se nanaša na energetiko. Če izvajamo prej navedene dejavnosti iz izračuna dodane vrednosti, potem dobimo bolj realno sliko stanja gospodarstva: preostala celotna dodana vrednost v občini je samo 198 mio oz. 42.430 € na zaposlenega in predstavlja le 80 % povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v Sloveniji oz. le 53 % povprečne neto dodane vrednosti na zaposlenega v občini¹. Vendar pa so zgoraj izvzete družbe zaposlovale komaj 11% delovno aktivnega prebivalstva v občini.

Kot vsa leta, je bilo tudi v letu 2021 v mestni občini Krško največ **PODJETNIKOV** v primerjavi z ostalimi občinami v regiji Posavje, ustvarili so 80 mio € prihodkov (kar za 16,1 % več kot predhodno leto). V večini pomembnejših dejavnosti so podjetniki izboljšali rezultate, tudi poprečno dodano vrednost na zaposlenega, ki je višja za 15% glede na predhodno leto oz. najvišja do sedaj.

STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI je bila v mestni občini Krško konec leta 2021 znatno nižja kot prejšnje leto (9,5%) vendar je bila še vedno precej nad republiško (6,7%). Kar 75 % brezposelnih oseb je tistih, ki ima nižje oz. srednje poklicno izobrazbo ali manj.

2 SPLOŠNA PREDSTAVITEV MESTNE OBČINE KRŠKO

Mestna občina Krško je od 11. novembra ena izmed 12 mestnih občin v Sloveniji. Razteza se na površini 286,5 km² in se nahaja v jugovzhodnem delu Slovenije, kjer se dolina reke Save razširi v prostrano Krško polje, preko katerega se na južnem obrobju vije reka Krka. Leta 2006 je na samostojno pot je stopila krajevna skupnost Kostanjevica na Krki. Tako ima danes mestna občina Krško 158 naselij in 16 krajevnih skupnosti, v njej živi cca. 25.800 prebivalcev. Danes poleg energetskega sektorja in predelovalne dejavnosti prevladuje podjetništvo oz. obrtna dejavnost in trgovina. Vedno bolj se uveljavlja tudi turizem, ki z ustreznimi pristopi in organizacijo izkorišča nove poslovne priložnosti. Ena od bistvenih konkurenčnih prednosti je **geografska lega**. Območje leži neposredno **ob 10. koridorju**, ki povezuje sever in jug Evrope. Priključek pri Krškem predstavlja pomemben razcep tudi v državnem prometnem omrežju, v neposredni bližini poslovnih con. Tu se od jugovzhodnega kraka državnega cestnega križa odcepi glavna povezava za Celje in s tem navezava na V. prometni koridor. Območje se nahaja na 3. razvojni osi, ki povezuje regionalna središča Koroške, Savinjsko-Šaleške regije, Dolenjske in Bele Krajine. Iz geografskega vidika pa je

¹ VIR: lasten izračun, na podlagi podatkov AJPEŠ

pomembna še lega ob meji z Republiko Hrvaško, tako zaradi dostopnosti nabavnih in prodajnih trgov kot tudi zaradi izvajanja storitev pri prehajanju meje.

Oblikovanje novih POSLOVNIH CON je eden pomembnejših dejavnikov nadaljnjega razvoja občine, saj posledično daje možnost odpiranja novih delovnih mest. V spodnji Tabeli 2-1. so razvidne nekatere pomembnejše informacije o poslovnih conah v mestni občini Krško. V tabeli niso zajete načrtovane poslovne cone na Senovem in v Brestanici, ker so v lasti fizičnih oseb².

Tabela 2-1: Poslovne cone v mestni občini Krško

Poslovne cone	Skupno - v ha *	Prosto - v ha ** (neto)	Pomembnejše informacije
PC Vrbina	66	45,5	Prednost: lega ob meddržavni železniški progi, kakovostna in konkurenčna oskrba z električno energijo. Pomembnejša podjetja: SOP International, Gen energija
PC Drnovo-Zahod	39	14,5	Pomembnejša podjetja: IGM Sava, Grieshaber, Willy Stadler, SCHEIDT Sava, Daka ... V izdelavi projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja za prometno in komunalno infrastrukturo.
PC Drnovo-Vzhod	22	11,4	Cona bo nadalje še predmet komunalnega opremljanja, s čimer bodo podani pogoji za umestitev poslovnih objektov
PC Feniks	20	20	Osrednje območje obsega logistično središče, tehnološko razvojni park ter spremljevalne poslovne in centralne dejavnosti
OC MDB	15	-	
* v tej površini so zajeti koridorji cest, parkirišč, projektirane kolesarske steze, pločniki... ** ** površina, namenjena za gradbene parcele			

O V poslovnih conah Vrbina in Drnovo je možno takoj realizirati investicije ob sprejemljivih nadomestilih za komunalna opremljena zemljišča. Kot namenska raba območja je predvidena proizvodna dejavnost.

² Vir: <https://www.krsko.si/objava/89418>, 13.10.2022

3 OSNOVNE ZNAČILNOSTI GOSPODARJENJA DRUŽB IN PODJETNIKOV V NA DRŽAVI, V REGIJI IN NA RAVNI OBČINE V LETU 2021

3.1. Splošna gibanja na ravni Slovenije in v regiji Posavje³

Slovensko gospodarstvo je v letu 2021, ob podpori obsežnih vladnih ukrepov, hitro okrevalo, kar je ohranilo razmeroma stabilen materialni in finančni položaj prebivalstva. Med epidemijo so bile kljub temu močnejše prizadete nekatere storitvene dejavnosti, kar je po več letih vplivalo tudi na povečanje razvojnih razlik med regijami.

Število delovno aktivnih je bilo ob koncu leta 2021 najvišje doslej, število registriranih brezposelnih pa blizu najnižje ravni iz druge polovice leta 2008, pri čemer v določenih dejavnostih že prihaja do pomanjkanja delovne sile.

Vendar preobrazba v inovacijsko podprto gospodarsko rast z visoko produktivnim gospodarstvom že od gospodarsko-finančne krize poteka počasi, prav tako ni bilo zadostnih premikov v smeri prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo.

Na področju inovacij se Slovenija oddaljuje od strateških ciljev in vse bolj zaostaja tako za EU kot vodilnimi inovatorkami, hkrati pa zmanjšuje prednost pred državami srednje Evrope. Pri vlaganjih, ki poleg človeških virov najpomembneje vplivajo na inovacije, digitalizacijo in robotizacijo ter torej najmočnejše prispevajo k preobrazbi v visoko produktivno gospodarstvo, se je kot država prelevila iz vodilne v povprečno vlagateljico.

Zmanjševanje segmentacije na trgu dela se je nadaljevalo tudi v prvem letu epidemije covid-19, a se je z okrevanjem gospodarstva v letu 2021 v kombinaciji s še vedno visoko negotovostjo spet povečalo (povečal se je delež začasnih zaposlitev).

Na področju inovacij Slovenija vse bolj zaostaja tako za EU kot vodilnimi inovatorkami, hkrati pa zmanjšuje prednost pred državami srednje Evrope, kar je predvsem posledica bistveno prenizkih z inovacijami povezanih vlaganj tako države kot poslovnega sektorja.

Iz analize Banke Slovenije⁴ izhaja, da so tuje neposredne naložbe v Sloveniji konec leta 2021 znašale 18,4 mrd € in so se glede na preteklo leto povečale za 1,7 mrd EUR oz. za 10,4 %. Tujim investitorjem je bilo v letu 2021 izplačanih 1,1 mrd € dobičkov, kar je dobro polovico več kot leto prej. Glede na stanje tujih neposrednih naložb v Sloveniji je bila konec leta 2021 največja vlagateljica Avstrija (25 %), ki je vlagala predvsem v predelovalno dejavnost ter dejavnost trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil. Sledi Luksemburg (12 %) z glavnino naložb v finančno in zavarovalniško dejavnost ter Švica (11 %) z glavnino naložb v predelovalno dejavnost. Četrta največja vlagateljica v Slovenijo je bila Hrvaška (9,7 %) z večino naložb v dejavnost trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil.

Stopnja brezposelnosti na ravni Slovenije se po letu 2013 zniževala in je v dec. 2021 znašala 6,7 %.

³ Vir: Poročilo o razvoju 2021, UMAR;

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/razvoj_slovenije/2022/slovenski/POR2022_splet2.pdf sep.2021

⁴ Vir: Banka Slovenije: Neposredne naložbe 2021, junij 2022, <https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/neposredne-nalozbe-2021-prva-objava.pdf>, sep.2022.

V letu 2021 je porast zaposlovanja prekinil negativne trende brezposelnosti iz leta 2020 - decembra 2021 je bila v primerjavi z letom poprej brezposelnost manjša kar za 24%.

3.1.1 Poslovanje gospodarskih družb v REGIJI za leto 2021⁵

Po podatkih AJ PES je v letu 2021 predložilo poročilo 1.543 posavskih družb (za 19 več kot leto poprej), od tega je kar 82,8 % mikro družb (slednje so zaposlovale kar 19 % vseh zaposlenih v regiji).

Družbe v regiji, ki so podatke predložile za leto 2021 so glede na leto poprej izboljšale rezultate poslovanja:

- **neto čisti dobiček (174 mio) je bil kar za 59 % višji kot v letu 2020.** Največji delež neto čistega dobička (kar 68 %) so ugotovile družbe iz mestne občine Krško in sicer predvsem družbe, ki delujejo na področju oskrbe z el. energijo, plinom in paro.
- **ustvarile dobre 5,7 mrd € prihodkov** oz. kar za dobrih 40 % več kot leto poprej. Kar 83 % prihodkov so ustvarile družbe iz mestne občine Krško.
- Družbe so glede na leto poprej zopet izkazale tudi za slabih 40 % več **odhodkov** (5,5 mrd €), hkrati pa so malenkost izboljšale *gospodarnost poslovanja* ter *donosnost kapitala*.
- **ustvarile 748 mio € neto dodane vrednosti**, skoraj za 17% več kot leto poprej. Neto dodana vrednost na zaposlenega se zopet povečala (kar za 12 %) in je znašala 61.481 € v regiji, v mestni občini Krško zopet več, tokrat za 18%.
- izkazale kar za 53 % več **čistega dobička** (207 mio €), precej manj kot leto poprej pa se je zvišala (za 29%) **čista izguba**. Večje zneske izgube (nad 0,5 mio €) je ugotovilo le 5 družb, skupaj so izkazale kar 81 % čiste izgube v regiji. Največji delež čiste izgube so izkazale družbe mestne občine Krško (s področja dejavnosti proizvodnje papirja in izdelkov iz papirja).
- **Čiste prihodke od prodaje na tujem trgu** (v višini 3,7 mrd €) so povečale za 54 %, vendar pa je bilo kar 81 % tovrstnih prihodkov ustvarjenih s strani maloštevilnih družb s področja oskrbe z električno energijo, plinom in paro.
- **Družbe v regiji so v letu 2021 nekoliko več (za 296 oseb) zaposlovale:** v njih je delalo 12.170 delavcev, od tega kar 48 % v mestni občini Krško (v teh podatkih pa niso zajeta podjetja, ki nimajo sedeža v regiji, imajo pa pomemben gospodarski vpliv).

Poleg energetike (kar 3,6 mrd € prihodkov) **in predelovalnih dejavnosti** (233 družb, 39% zaposlenih in drugi največji delež dodane vrednosti) **ima pomembno vlogo v regiji tudi trgovska dejavnost** podjetij - v regiji je v tej dejavnosti delovalo največ družb (t.j. 23 %), ki so bila registrirana pod glavno dejavnostjo »Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil« in so dosegla 8 % prihodka vseh družb v regiji.

Indikator zadolženosti (t.i. razmerje med finančnim dolgom in EBITDA, ki bi naj znašal manj kot 4), znaša za posavsko gospodarstvo le 1,6, (v mestni občini Krško celo samo 1,16), **kar pomeni zelo nizko zadolženost.**

Bruto domači proizvod je po šestletnem obdobju rasti leta 2020 zaradi epidemije covid-19 na ravni Slovenije upadel. Na ravni regije pa se je bruto domači proizvod na prebivalca v letu 2020 glede na leto poprej uspel obdržati na skoraj isti ravni (na 19.565 €), prav tako se je zvišal njegov delež glede na nacionalno raven in sicer je znašal 88 % BDP na prebivalca na ravni Slovenije. Podatkov za I. 2021 še ni na razpolago.⁶

⁵ Vir: Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v Spodnjeposavski regiji v letu 2021, AJ PES, Krško, maj 2022

⁶ Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/H219S.px>, okt. 2022

Po podatkih SI-STAT je bilo v letu 2020 v Posavju 21 **hitrorastočih podjetij** (za dobro tretjino manj kot leto poprej), ki so zaposlovali 1.416 oseb (kar za 36 % manj), kar predstavlja 7 % delovno aktivnega prebivalstva v regiji (po prebivališču) (podatkov za l. 2021 še ni na razpolago).⁷

Hkrati so se bruto domači izdatki za **razvojno raziskovalno dejavnost** v letu 2019 (glede na 2018) zvišali kar za 23,0 %, na ravni Slovenije le za 11,0 %. **Žal je slika za leto 2020 povsem drugačna: na ravni Slovenije se je zvišala za 2% (1 mrd €), na ravni regije pa zmanjšala za 1%, na 7,5 mio €.**⁸

Konec lanskega leta je bilo v Območni službi Sevnici registrirano brezposelnih 2.896 oseb (oz. za 19 % manj kot decembra 2020), na ravni Slovenije za 24,4 % manj).

Segmentacija trga dela se je v zadnjih dveh letih pred epidemijo covida-19 sicer nekoliko zmanjšala, **še vedno pa so ji najbolj izpostavljeni mladi, ki ostajajo močno izpostavljeni začasnim zaposlitvam** (v mestni občini Krško je delež mladih do 24 let najvišji med vsemi uradi za delo (v nadaljevanju UD) v Območni službi Sevnica, 14 %). K temu pomembno prispeva tudi študentsko delo.

Nekaj značilnosti brezposelnih oseb po uradih v OS Sevnica (dec. 2021):

- Največ iskalcev prve zaposlitve je bilo na UD Krško, največji delež starih 50 let ali več pa je na UD Brežice.
- Največ prejemnikov denarnega nadomestila je na UD Brežice, vendar se je glede na leto poprej najbolj znižal na UD Krško.
- V letu 2021 je bilo na UD Krško največ novo prijavljenih brezposelnih (875 oseb, od tega kar dobra polovica zaradi izteka zaposlitve za določen čas), hkrati pa tudi največ vključenih v zaposlitev (920 oseb).

Glede na leto poprej je bilo v letu 2021 kar za 40% več **razpisanih delovnih mest** (skoraj 5.200), od tega kar 40 % na UD Krško. Porast prostih delovnih mest je bil v tem obdobju najvišji na UD Brežice. (kar za 76 %). Največ vključenih v zaposlitev je bilo na UD Krško, čeprav za 5 % manj kot leto poprej.

Po podatkih Zavoda za zaposlovanje, OS Sevnica so v obdobju **od januarja do decembra 2021 delodajalci OS Sevnica sporočili 5.174 prostih delovnih mest**⁹. Največ sporočenih prostih delovnih mest je bilo v predelovalni dejavnosti (1.033) ter v gradbeništvu.

Največ povpraševanja je bilo po naslednjih poklicih: delavci za preprosta dela pri visokih gradnjah (263), čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki, natakarji ipd.

V letu 2021 se je v evidenco brezposelnih na novo prijavilo 2.162 oseb (kar za 36% manj kot predhodno leto), **hkrati pa je bilo v istem obdobju vključeno v zaposlitev 2.147 oseb** (kar je za 120 oseb oz. 5 % manj kot v enakem obdobju leta 2020).

⁷ Vir: STAT.SI, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1430911S.px>, sep.2022

Opomba: Hitrorastoče podjetje je podjetje z več kot 10-odstotno povprečno letno rastjo v triletnem obdobju, ki ima v prvem letu spremljanja triletno rasti vsaj 10 zaposlenih. Rast se meri s številom zaposlenih.

⁸ Vir: STAT.SI, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2364245S.px/table/tableViewLayout2/>

⁹ Opomba: od leta 2013 ne velja več obvezno prijavo prostega delovnega mesta pri Zavodu za zaposlovanje, zato niso zajeta vsa prosta delovna mesta

3.1.2 Poslovanje samostojnih podjetnikov v REGIJI

Samostojni podjetniki (letno poročilo jih je predložilo 1.865 (od skupno 3.185) – od tega največ, 34,0 % v mestni občini Krško¹⁰) so v letu 2021 precej izboljšali rezultate poslovanja in sicer:

- v nasprotju s predhodnim letom **zvišali tako prihodke** (na 140 mio € oz. kar za 13 %) **kot odhodke** (za 12 %). Po prihodkih je najmočnejša panoga *trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil*, po dodani vrednosti pa *gradbeništvo*.
- **ustvarili 72 mio € neto dodane vrednosti** (skoraj polovico v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu), za 14% več kot predhodno leto. Največ, kar 34,2 % dodane vrednosti v regiji so ustvarili krški podjetniki, ki so imeli tudi najvišjo neto dodano vrednost (22,5 mio €).
- **Neto dodana vrednost na zaposlenega v regiji je bila malenkost višja kot leto poprej in je znašala 32.661 €**. Neto dodana vrednost na nosilca dejavnosti skupaj z njegovimi zaposlenimi je znašala komaj 18.923 € (sicer za 13% več kot leto poprej).
- za malenkost več zaposlovali: imeli so 1.941 **zaposlenih**¹¹ (oz. za 1 % več kot predhodno leto). Največ, kar 35,3 % jih je bilo zaposlenih pri krških podjetnikih. Povprečna bruto plača zaposlenega (1.300 €) je kar že nekaj let kar za tretjino nižja kot pri zaposlenih v gospodarskih družbah.

Podjetnikov dohodek (ki mora pokriti še podjetnikov zaslužek) je v znesku skoraj 19 mio € ugotovilo 81,2 % vseh samostojnih podjetnikov, od tega kar 35,8 % v Krškem. Hkrati pa je kar 342 podjetnikov v regiji ugotovilo negativni poslovni izid (največ v Sevnici), v višini 3.4 mio € (ti podjetniki so zaposlovali kar 319 oseb).

Poslovno leto so kot celota zaključili s pozitivnim **neto dohodkom podjetnikov** v višini 17 mio € (kar za 37 % več kot leto poprej), od tega največ v Krškem (38,4 %).

3.2.3 Zadruga v regiji

Zadruga zaenkrat sicer nimajo odločilne vloge, vendar je 19 zadrug zaposlovalo kar 168 ljudi in so ustvarile 30 mio prihodkov, žal so se več zvišali tudi prihodki. Čista izguba je znašala 28 tisoč €.

Po prihodkih je bila zelo uspešna Kmečka zadruga Sevnica s 22 mio € prihodkov, ki je z 31 zaposlenimi ustvarila 130 tisoč € dobička.

Pozitivno je, da se je v l. 2021 zvišala **neto dodana vrednost** (za 3 %) in je znašala skoraj 5 mio €.

¹⁰ Samostojni podjetniki, ki so obdavčeni z upoštevanjem normiranih odhodkov, niso zavezani k predložitvi letnega poročila, v letu 2020 jih je bilo takšnih kar 1.119 podjetnikov.

¹¹ Podjetniki kot lastniki in nosilci dejavnosti niso vključeni v število zaposlenih.

3.2 Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v mestni občini Krško za leto 2021

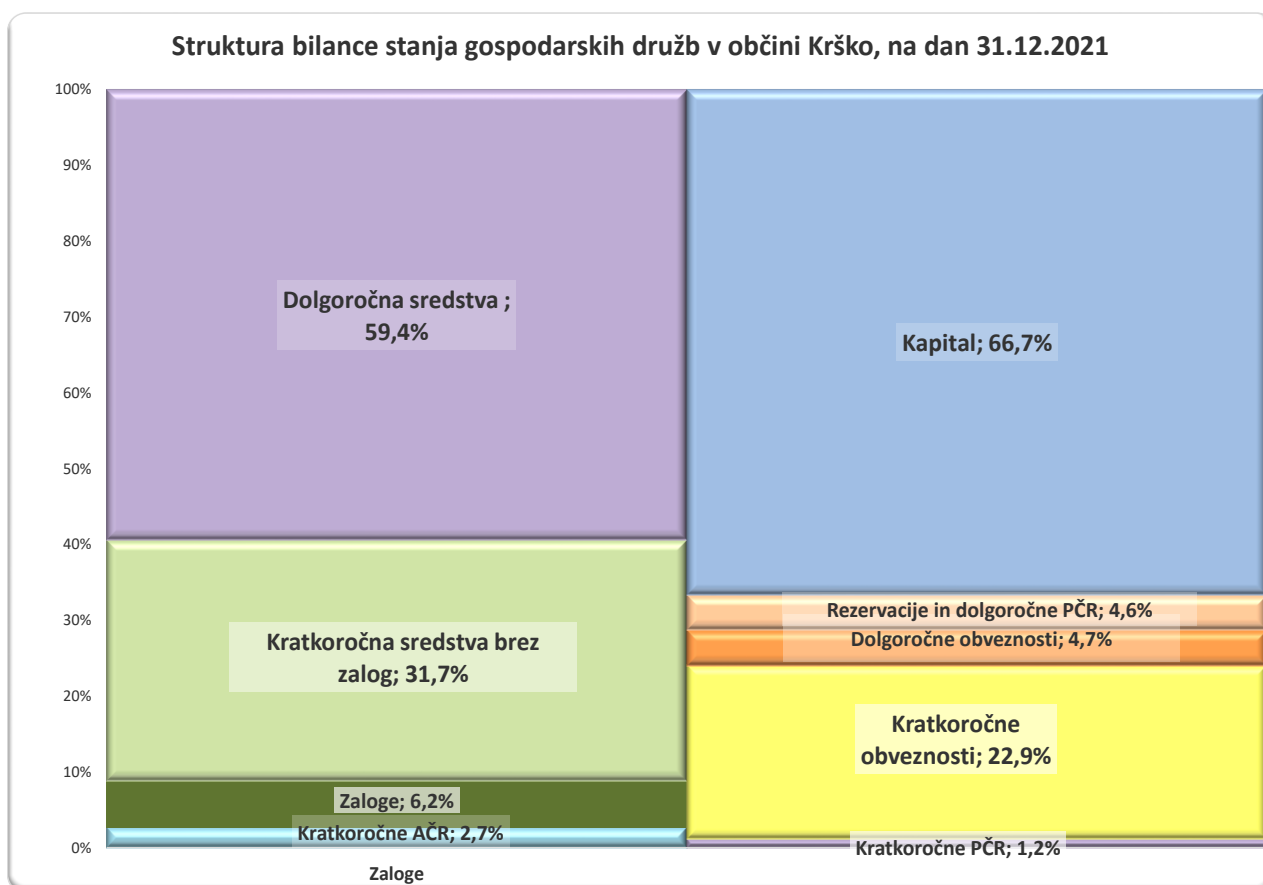
3.2.1 Gospodarske družbe – mestna občina Krško

Gospodarske družbe občine so v letu 2021 čiste prihodke od prodaje zvišale, kar za 44%, na ravni Slovenije so se zvišali le za 23%, prav tako se trend povečevanja dobičkov iz poslovanja (EBIT) po 2016 nadaljuje tudi v zadnjem letu.

V 578 družbah občine je bilo lani zaposleno slaba polovica zaposlencev v gospodarskih družbah v celotni regiji, tako da je 5.875 oseb ustvarilo 4.722 mio € prihodkov oz. kar 83 % prihodkov posavskih družb. Na ravni občine so daleč največ (kar dobro tretjino) zaposlovale družbe v predelovalnih dejavnostih.

Iz Grafa 3-2 je razvidno, da tudi v tem letu *kapital* presega dolgoročna sredstva. Kratkoročne obveznosti so še vedno znatno manjše glede na kratkoročna sredstva brez zalog. Dolgoročne obveznosti so se zmanjšale glede na lansko leto in predstavljajo le 4,7 % vseh obveznosti do virov sredstev (na ravni SLO je ta delež kar 19,0 %). Delež zalog v strukturi sredstev se je glede na prejšnje leto zmanjšal za 1 %, nominalno pa so se zmanjšale kar za 3,7%.

Graf 3-2: Struktura bilance stanja gospodarskih družb v mestni občini Krško, na dan 31.12.2021



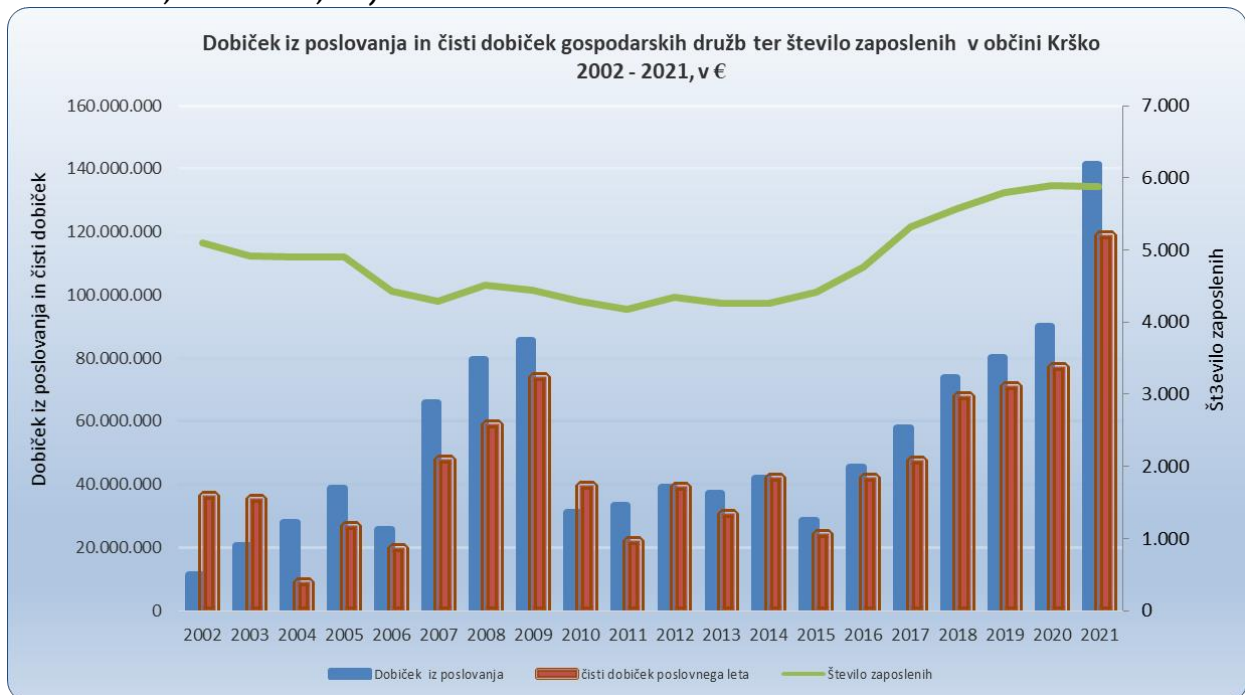
Vir: AJPEŠ, avgust 2022

Iz **Grafa 3-3** je prikazano **gibanje dobička iz poslovanja, čistega dobička poslovnega leta ter gibanja števila zaposlenih** zadnjih devetnajst let.

Razvidna je rast dobičkov vse do leta 2009, po 2010 pa so dobički drastično upadli kot posledica ekonomske krize. Od leta 2016 naprej pa je **trend gibanja dobička iz poslovanja in čistega dobička zelo spodbuden**.

V letu 2021 pa **se je tako dobiček iz poslovanja (EBIT) kot čisti dobiček obračunskega obdobja znatno zvišal** - glede na prejšnje leto se je čisti dobiček obračunskega obdobja zvišal za 54 %, dobiček iz poslovanja pa kar za 57 % (delno tudi zaradi nižjih finančnih odhodkov).

Graf 3-3: Dobiček iz poslovanja in čisti dobiček ter število zaposlenih v gospodarskih družbah (mestna občina Krško, 2002 – 2021, v €)



Vir: FI-PO, avgust 2022

V mestni občini Krško je precej DRUŽB, KJER SO V VEČINSKI LASTI TUJIH VLAGATELJEV.

Iz **Tabele 3-1** so razvidni pomembnejši kazalniki oz. podatki, značilni za podjetja, ki so dosegla v l. 2021 nad 1 mio € prihodkov in spadajo v sektor 11003 (Nefinančne družbe pod tujim nadzorom).

Pri tem je potrebno opozoriti na že omenjeno dejstvo, da v analizi niso zajeta podjetja, ki imajo sedež izven občine, vendar zaposlujejo pomemben delež zaposlencev.

Poleg tega za nekatera podjetja pa še ni bilo relevantnih podatkov za l. 2021, zato v nadaljevanju navajamo podatke za l. 2020 – npr. DS SMITH SLOVENIJA d.o.o. (prihodki v l. 2021/2022 86 mio €, 433 je ustvarilo 3,5 mio € zaposlenih).¹²

¹² Vir: Posavski obzornik, št. 20, priloga Podjetno Posavje (29.9.2022)

Tabela 3-1: Gospodarske družbe v mestni občini Krško s prihodki nad 1 mio €, ki spadajo v sektor 11003 (Nefinančne družbe pod tujim nadzorom), podatki za l. 2021.

Firma	Skupni prihodki	Čisti dobiček ali čista izguba	Število zaposlenih	Dodana vrednost na zaposlenega
VIPAP VIDEM KRŠKO d.d.	42.279.761	-21.514.654	224	8.953
AUDIO PRO d.o.o.	3.683.877	66.637	8	45.154
BENJA - AUTOTRANSPORTI d.o.o.	1.985.749	786	19	23.779
DANY ŠPED, d.o.o.	1.221.303	14.647	11	31.462
DKV Euro Service d.o.o.	1.294.903	31.365	14	67.157
FUCHS MAZIVA LSL d.o.o.	3.290.069	310.366	11	98.166
GRIESHABER logistika d.o.o.	7.377.848	123.321	139	35.870
JASCO d.o.o.	1.832.289	42.171	18	30.711
L&CO d.o.o.	1.490.285	68.001	17	27.860
MEGA-TRANS, d.o.o.	1.154.297	1.397	12	26.595
METRO STIL d.o.o.	1.412.067	21.849	1	73.619
MOBECO d.o.o.	11.864.939	576.933	46	55.139
MONTECH d.o.o.	1.036.756	3.312	8	51.598
NAVA BOATS d.o.o.	2.304.669	55.168	0	
RAKAJ GRADNJE d.o.o.	1.186.811	58.492	14	25.500
SHD Composite Materials Europe d.o.o.	5.002.301	576.627	10	113.641
SIMIĆ TRANSPORT d.o.o.	1.523.880	15.551	12	37.405
Tuplex d.o.o.	1.346.428	1.734	2	43.934
WILLY STADLER d.o.o.	33.018.692	2.326.625	164	75.289

Z izjemo podjetja *Vipap Videm Krško d.d.* (ki sicer zaposluje največ ljudi) so vse zgoraj navedene družbe izkazale **čisti dobiček**, najvišji je bil v *Willy Stadler d.o.o.*, (ki posuje v dejavnosti *Proizvodnja kovinskega stavbnega pohištva*).

Poleg podjetja *Vipap Videm Krško d.d.* (ki je izkazal izgubo v višini 21,5 mio € (kar vpliva na povprečje kazalcev podjetij v občini) je *Willy Stadler d.o.o.* dosegel tudi druge najvišje **prihodke** med temi družbami (dobrih 33 mio €) in je imel tudi največ zaposlenih. Naslednji po prihodkih (skoraj 12 mio €) je podjetje *MOBECO d.o.o.*, ki deluje v dejavnosti *Organizacija izvedbe stavbnih projektov* z 46 zaposlenimi, podjetje je izkazalo čisti dobiček 578 tisoč €.

Najvišja dodana vrednost na zaposlenega so izkazali v podjetju *SHD Composite Materials Europe d.o.o.*, (dejavnost *Proizvodnja tehničnega in industrijskega tekstila*, podjetje se ukvarja z impregnacijo različnih tkanin, predvsem tkanin iz ogljikovih vlaken z industrijskimi smolami), kjer je 10 zaposlenih doseglo skoraj 114 tisoč € dodane vrednosti na zaposlenega.

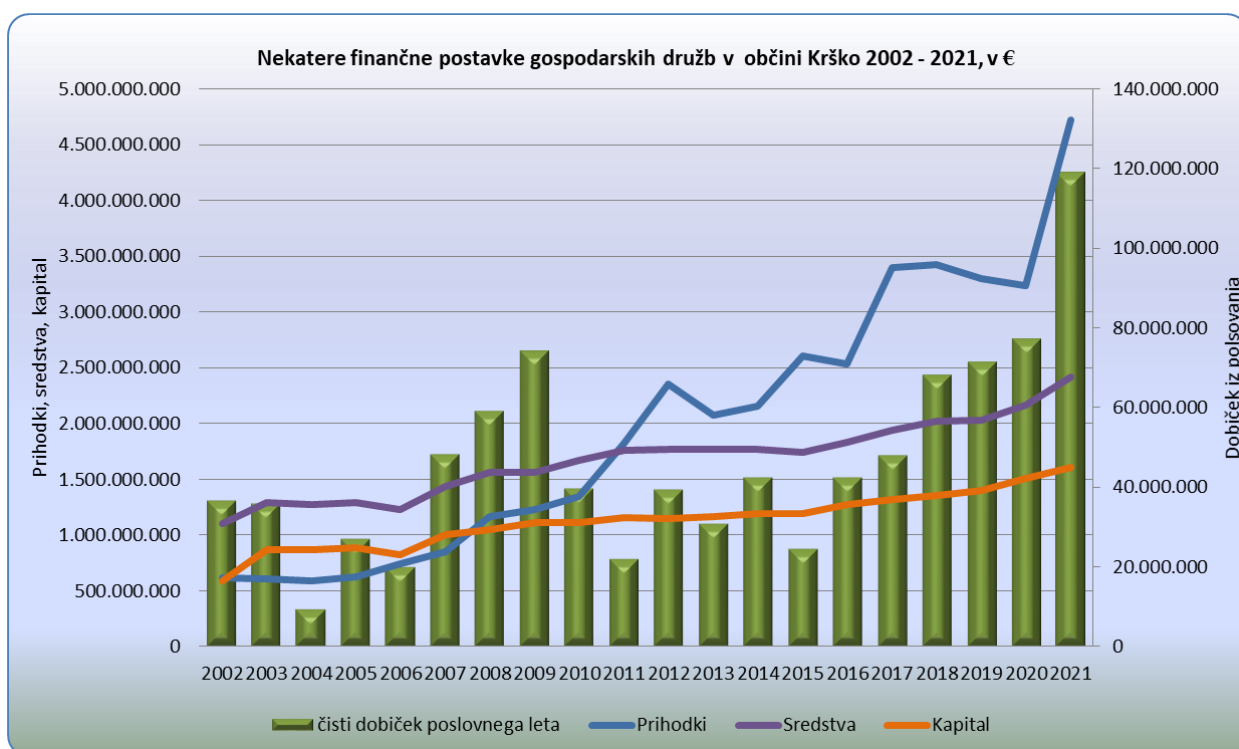
Gibanje nekaterih postavk iz poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb je prikazanih na Grafu 3-4.

Sredstva in kapital so do prelomnega leta 2006 stagnirala oz. celo nazadovala, kljub povečanim prihodkom – zadnja leta pa je razvidna upočasnjena rast s prelomnico v letu 2011, ko so skupni prihodki po višini prehiteli sredstva gospodarskih družb v občini.

Pri tem je potrebno upoštevati posebnost poslovanja zaradi prevladujoče vloge energetskega sektorja.

Kot je razvidno iz grafa, so se **prihodki 2018-2020 zniževali, v letu 2021 pa so strmo narasli**. Postavke kapitala ter sredstev imajo vseskozi trend rasti.

Graf 3-4: Gibanje nekaterih postavk gospodarskih družb v mestni občini Krško v € (2002-2021)



Vir: AJPES, FI-PO, avgust 2022

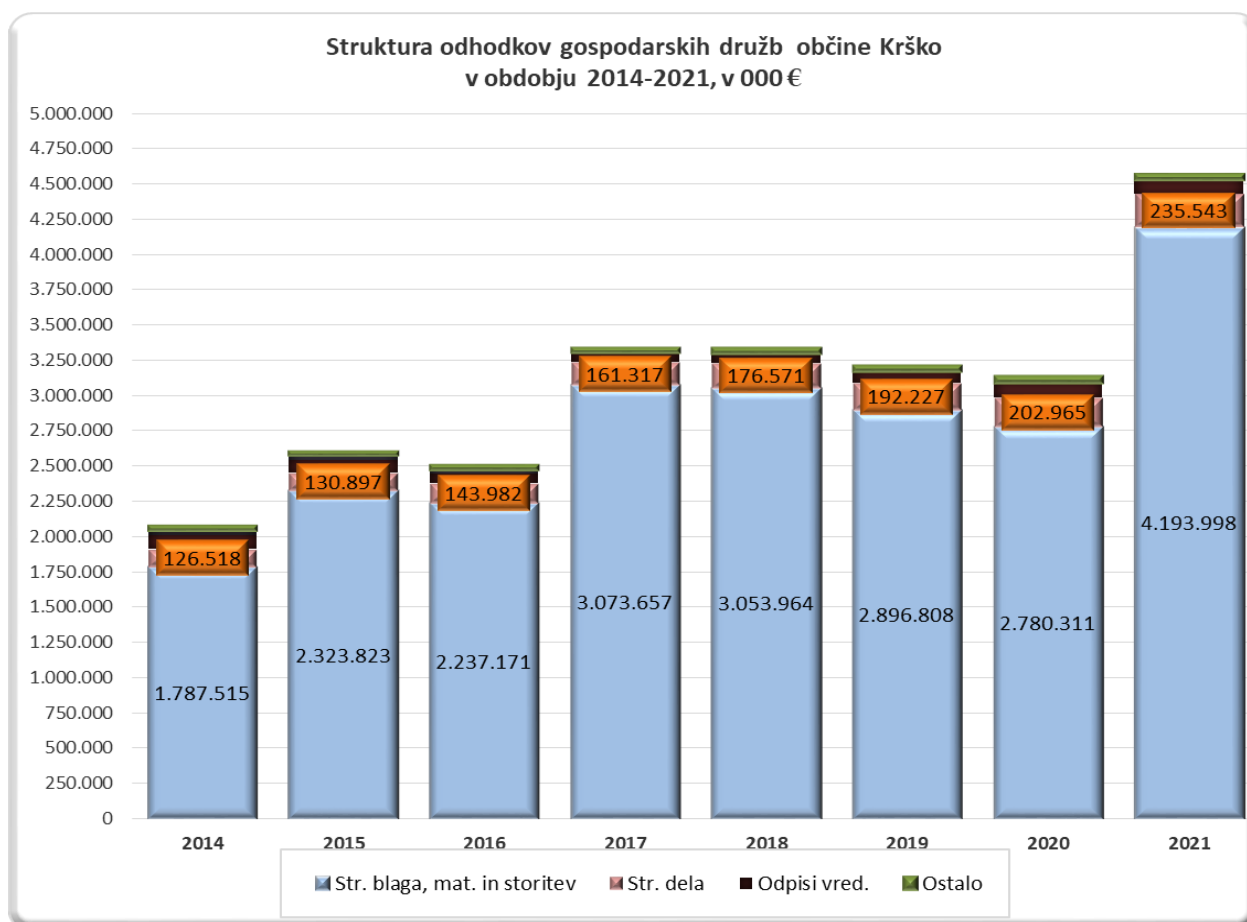
Sredstva so se povečala kar za 11 %, vendar se v sestavi sredstev niso povečale vse postavke.

Dolgoročne poslovne terjatve in zaloge so se namreč zmanjšale, znatno pa povečale kratkoročne poslovne terjatve (kar za 38%) ter denarna sredstva (za 49%).

Iz **Grafa 3-5** je razvidno, da so se v letu 2021 **POSLOVNI ODHODKI GOSPODARSKIH DRUŽB** znatno zvišali (kar za 46 %) :

- Stroški **blaga, materiala in storitev** so se v nasprotju s zadnjimi tremi leti enormno zvišali, kar za 51%.
- **Stroški dela** imajo že leta nazaj trend povečevanja: tudi v tem letu so se povečali – tokrat za 16 %, kljub temu, da se je število zaposlenih za 18 oseb zmanjšalo.
- **Odpisi vrednosti** so se v nasprotju s prejšnjim letom (ko so se povečali kar za četrtno), zmanjšali za 12%.

Graf 3-5: Struktura posameznih vrst odhodkov gospodarskih družb mestne občine Krško, v obdobju 2014-2021, v 000 €:



Vir: AJPEŠ, FI-PO, avgust 2022

V nasprotju s predhodnim letom so družbe svoje finančne obveznosti zvišale: dolgoročne so se sicer zmanjšale na le 72 % prejšnjega leta, kratkoročne pa so se povečale kar za 58 % (najemanje novih kratkoročnih kreditov).

Tudi kratkoročne poslovne obveznosti so se znatno povečale (kar za 46 %).

Investicijski zagon iz leta 2019 se je nadaljeval, predvsem v vlaganje v neopredmetena osnovna sredstva (povečala so se za 18 %) kot posledica intenzivne digitalizacije.

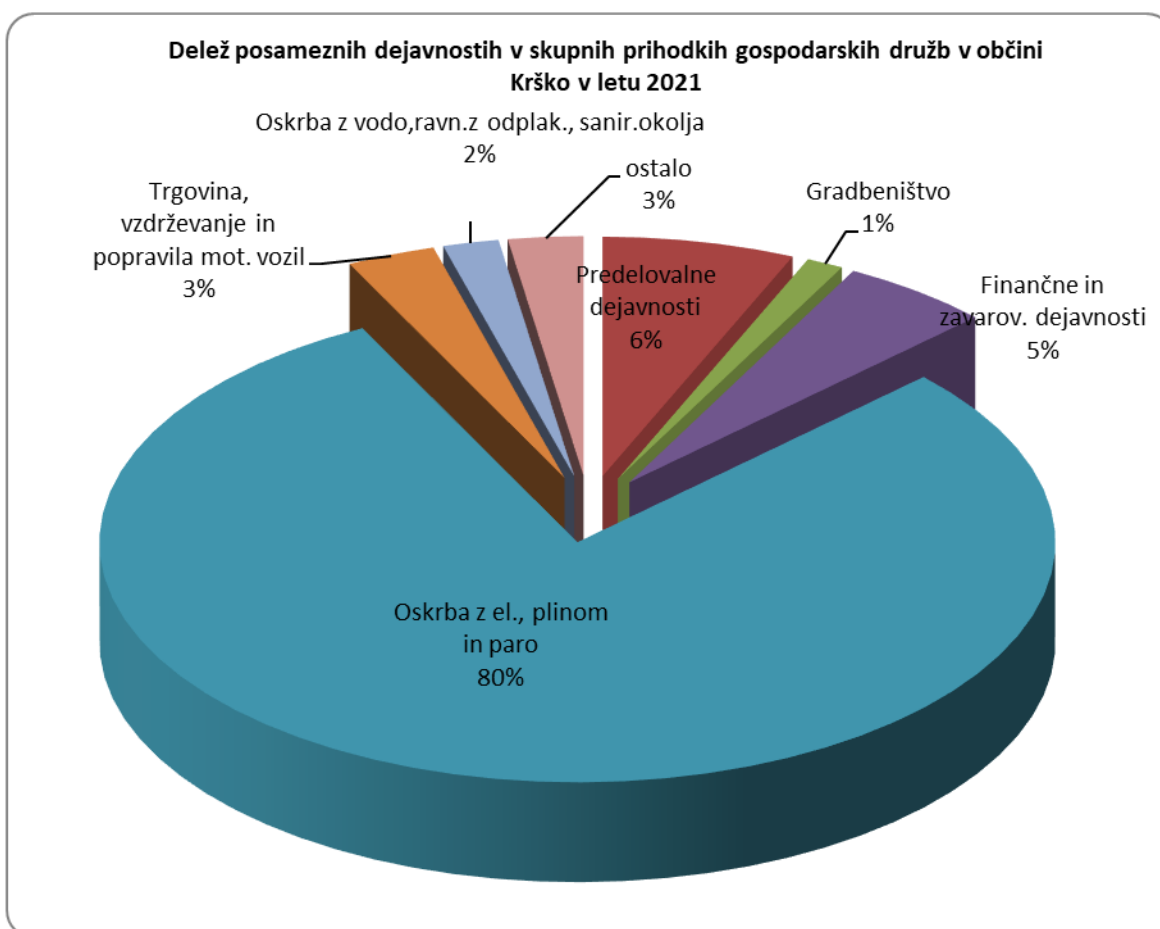
Na Grafu 3-6 je prikazana **STRUKTURA DEJAVNOSTI** gospodarskih družb v mestni občini Krško.

- Razvidna je prevladujoča vloga dejavnosti »Oskrba z el., plinom in paro«, saj v skupnih prihodkih kar 80 % zavzemajo maloštevilne družbe iz dejavnosti energetike in poslovanje teh družbe pomembno vpliva na rezultate in kazalnike občine.

V nasprotju z predhodnim letom (ko so znižale prihodke za dobre 2%) so v l. 2021 te družbe zvišale prihodke kar za neverjetnih 59 %, še več kot v izjemnem letu 2017, ko so jih zvišale kar za 43 %. Vendar so te družbe skoraj za enak odstotek zvišale tudi poslovne odhodke, v nasprotju s predhodnim letom pa enormno (skoraj za 5-krat) zvišale čisti dobiček. Razlogov je več, predvsem je k rezultatom največ prispevalo mednarodno trgovanje: poleg znatno višjih prihodkih na tujem trgu ter drugih poslovnih prihodkih tudi v višjih finančnih prihodkih (predvsem iz deležev) in nižjih finančnih odhodkih. Stroški dela so se povečali (za 32%), saj se je v tej dejavnosti na novo zaposlilo 28 oseb, povprečna mesečna plača pa je znatno nad povprečjem občine.

Čisti dobiček obračunskega obdobja teh družb je predstavljal kar 56 % (v prejšnjem letu 21 %) ustvarjenega čistega dobička obračunskega obdobja gospodarskih družb občine.

Graf 3-6: Delež posameznih dejavnosti v skupnih prihodkih gospodarskih družb v mestni občini Krško v letu 2021



Vir: AJPES, oktober 2022

- V občini zavzemajo drugi največji delež **predelovalne dejavnosti** – v letu 2021 so sicer ustvarile nekoliko nižji delež v prihodkih občine kot predhodno leto, vendar so bili prihodki za dobre 3% višji kot leto poprej.

Žal se rast zaposlovanja v letu 2021 v tej panogi ni nadaljevala (kar za 175 manj zaposlenih, v letu 2020 so v panogi na novo zaposlili 62 oseb). Sicer je v lanskem letu 95 družb zaposlovalo kar 34 % delavcev vseh družb v mestni občini Krško.

Čisti dobiček obračunskega obdobja je že v letu 2020 zaradi posledic epidemije padel na 23,3 % iz predhodnega leta (je znašal le 2,6 mio €, v letu 2019 dobrih 11 mio €), **vendar so v letu 2021 podjetja na ravni te dejavnosti izkazala čisto izgubo** v višini 6,8 mio € (predvsem zaradi znatne izgube podjetja Vipap Videm Krško). Dodana vrednost na zaposlenca je bila sicer višja kot leto poprej (dobrih 44 tisoč €), vendar predvsem kot posledica znatnega zmanjšanja zaposlenih.

- Družbe dejavnosti **trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil** so že od leta 2013 beležili rast prihodkov, posledice epidemije so se pokazale predvsem v letu 2020, že v letu 2021 pa so prihodki presegli raven iz l. 2019.

V nasprotju s prejšnjim letom so se prihodki od prodaje zvišali, na skoraj 140 mio € (predvsem na račun kar 27% zvišanja prihodkov na domačem trgu) ter kar trikratnega povečanja finančnih prihodkov.

Dodana vrednost na zaposlenca se je v nasprotju s predhodnim letom zvišala, skoraj na 59 tisoč € (oz. kar za 35 %) in je za malenkost še vedno presegala državno povprečje v tej panogi. Trend zaposlovanja v tej dejavnosti je po letu 2019 še vedno negativen, v teh družbah je bilo kar za 10 % manj zaposlenih kot v letu 2019.

- Le 5 družb v dejavnosti **financ in zavarovanja** je doseglo kar 5 % skupnih prihodkov gospodarskih družb občine.

Na finančne rezultate v tej dejavnosti pomembno vpliva družba, ki se ukvarja sicer z energetiko (GEN energija d.o.o). Njeno poslovanje se odraža v kazalnikih v tej panogi, saj ima kar 99 % delež v prihodkih vseh družb v tej dejavnosti.

Ob ponovno višjih prihodkih (za 3 % glede na predhodno leto oz. za 8 mio €) in skoraj istem številu zaposlenih (67 oseb) so v nasprotju s letom 2020 družbe v tej dejavnosti dosegle le 60 % čistega dobička (oz. 29 mio €) iz predhodnega leta oz. približno višino dobička iz l. 2019.

V letu 2021 se je nadaljeval trend nižanja obveznosti v teh družbah: **kratkoročne finančne obveznosti** so se zopet znižale, na le 5% prejšnjega leta (znašajo le 70 tisoč €), **dolgoročnih finančnih obveznosti** pa v bilanci stanja dejavnosti sploh ni več. Že tako nizke dolgoročne poslovne obveznosti so se še zmanjšale.

Dodana vrednost na zaposlenega je zaradi zgoraj omenjene prisotne družbe kljub znižanju glede na leto 2020 zelo visoka, kar 542 tisoč €.

Povprečna mesečna plača zaposlenega je v tej dejavnosti najvišja v občini in je znašala kar 4.683 € - oz. kar 1,9 krat več kot znaša povprečna mesečna plača v gospodarskih družbah v občini.

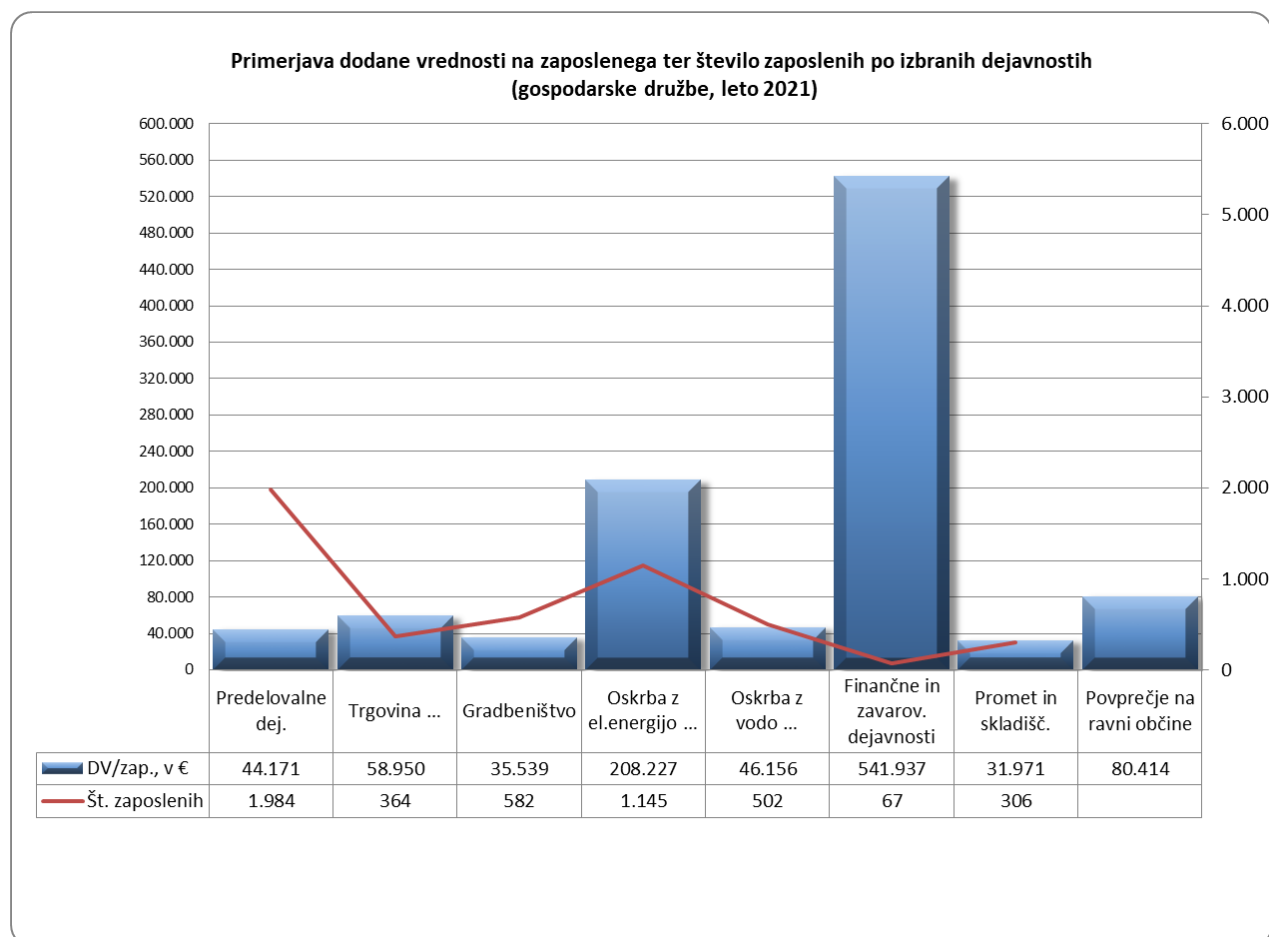
DODANA VREDNOST NA ZAPOSLENEGA je v mestni občini Krško porasla kar za 18% glede na predhodno leto. Vendar je potrebno upoštevati enormno dodano vrednost na zaposlenega v dejavnosti financ in zavarovanja. Razen v tej dejavnosti se je na splošno dodana vrednost na zaposlenega zvišala.

Tako se je v nasprotju s predhodnim letom dodana vrednost na zaposlenega v dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil izboljšala (za 35%), v predelovalni dejavnosti za 10 %, v dejavnosti gradbeništva pa le za malenkost.

Na Grafu 3-7 je razvidno, da je dodana vrednost na zaposlenega v dejavnosti Finančne in zavarovalniške dejavnosti precejšnja. V tej dejavnosti namreč dodano vrednosti na zaposlenega dviguje družba GEN-energija d.o.o., ki ima dodano vrednost še vedno kar 568 tisoč € (kar je sicer le 58% tiste iz leta 2020) in je zaposlovala 64 ljudi (oz. 96 % vseh zaposlenih v tej dejavnosti).

Iz grafa je tudi razvidno, da **predelovalna dejavnost zaposluje daleč največ ljudi**, vendar ima dodano vrednost na zaposlenega pod povprečjem občine.

Graf 3-7: Primerjava dodane vrednosti na zaposlenega ter število zaposlenih po izbranih dejavnostih v letu 2021



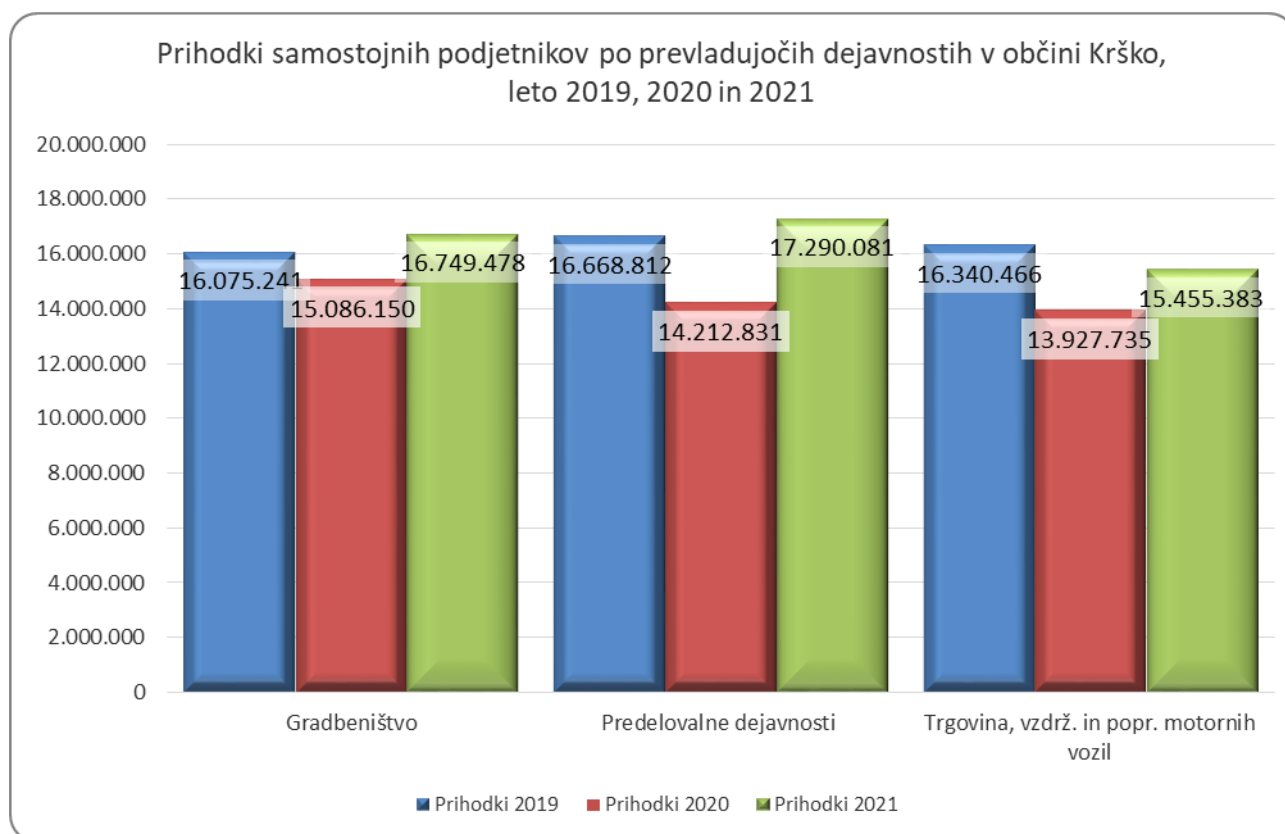
Vir: AJPES, september 2022

3.3.2 Samostojni podjetnik – mestna občina Krško

639 podjetnikov v mestni občini Krško je v letu 2021 ustvarilo 80 mio € prihodkov (16% več kot predhodno leto) in zaposlovalo največ delavcev v regiji – dosegli so tudi več čistega dobička (kar za 37%).

V mestni občini Krško so glede na poslovanje podjetnikov pomembne predvsem dejavnosti gradbeništva, predelovalne dejavnosti in trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil, po številu zaposlenih pa prevladuje gradbeništvo.

Graf 3-8: Prihodki samostojnih podjetnikov po prevladujočih dejavnostih v mestni občini Krško, za leto 2019, 2020 in I. 2021



Vir: AJ PES, september 2022

Kot je razvidno iz zgornjega Grafa 3-8 so v letu 2021 samostojni podjetniki poslovali precej uspešneje od leta 2020, katerega so zaznamovale posledice epidemije :

- Na prvo mesto se je v letu 2021 glede na delež prihodkov vseh podjetnikov v občini (22 %, glede na tiste, ki so oddali poročilo) se je zavihtela dejavnost **predelovalnih dejavnosti**, kjer je delovalo 102 s.p -jev zaposlovalo 151 oseb. Prihodki se zvišali kar za 22 %, precej več pa čisti dobiček (kra za 48 %), ob približno istem številu zaposlenih. Dodana vrednost na zaposlenega se je dvignila kar na 44.237 € in presega povprečna na ravni občine kar za 22%.
- Dejavnost **gradbeništva** je druga glede na delež prihodkov (21%), glede na predhodno leto so se ponovno zvišali za 11%, ob približno enakem številu zaposlenih (238 oseb).

- **trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil** je tretja glede na delež prihodkov podjetnikov v občini in tudi v tej dejavnosti so se zvišali prihodki na 15,5 mio € oz. za 11%. Za leto 2021 je 94 podjetnikov (2 več kot leto poprej) s skupaj 95 zaposlenimi ustvarilo 713 tisoč € čistega dobička (kar 60% več kot leto poprej oz. še za 8% več kot v letu 2019, pred epidemijo. Zvišala se je tudi dodana vrednost na zaposlenega (31.218 € oz. za 17% več kot predhodno leto), kljub 7 % večjem številu zaposlenih.

Glede na podatke AJ PES (za tiste, ki so oddali poročila) so podjetniki v občini imeli konec leta za 6 % višjo aktivo, velik delež v obveznostih pa predstavljajo kratkoročne poslovne obveznosti (kar 23 %), ki so še narasle (za 8 %).

Delež **dolgoročnih poslovnih obveznosti** se je celo zmanjšal, kar za 30%, poleg tega je njihov delež nekajkrat manjši od kratkoročnih.

V nasprotju s prejšnjim letom pa so se **finančne obveznosti povečale** – enormno predvsem dolgoročne (kar za 44%), veliko manj pa kratkoročne (za 3 %).

Glede na podatke AJ PES je poprečna dodana vrednost na zaposlenega 36.396 € in je višja za 15 % glede na predhodno leto.

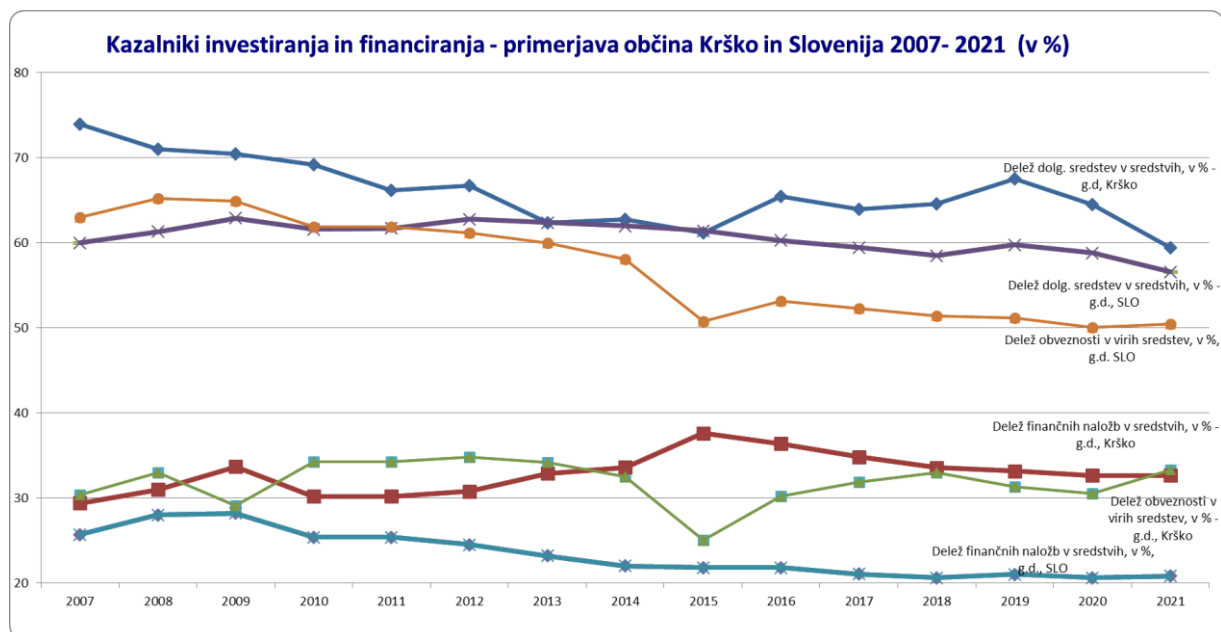
3.3 Analiza kazalnikov za leto 2021 v mestni občini Krško

3.3.1 Nekateri kazalniki investiranja in financiranja v mestni občini Krško

Razmerje med nekaterimi kazalniki investiranja in financiranja med mestno občino Krško in ravni Slovenije za obravnavano obdobje prikazuje Graf 3-9.

- Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih** v gospodarskih družbah v mestni občini Krško se je do leta 2015 na splošno zmanjševal (padel celo na državno raven), nakar pa se je začel počasi zviševati in je v letu 2019 dosegel 67,5 %, kar je znatno več kot na ravni Slovenije (58,8 %). Vendar je v letu 2021 padel na najnižjo vrednost do sedaj (59,4 %), kot posledica znatno manjše investicijske aktivnosti v zadnjem letu.
- Vrednost kazalnika **delež finančnih naložb v sredstvih** za gospodarske družbe je v mestni občini Krško že leta nazaj vedno višja kot na državni ravni (2021 = 32,7 %), in se je v tem letu uspel obdržati na isti ravni kot leto poprej. To kaže na to, da je v primerjavi z državno ravni v mestni občini Krško še vedno večji delež tistih sredstev družb, ki sodelujejo pri nastajanju prihodkov od financiranja kot na ravni Slovenije.

Graf 3-9: Kazalniki investiranja in financiranja za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v mestni občini Krško in na ravni Slovenije (2007-2021)



Vir: AJPES, FI-PO, avgust 2022

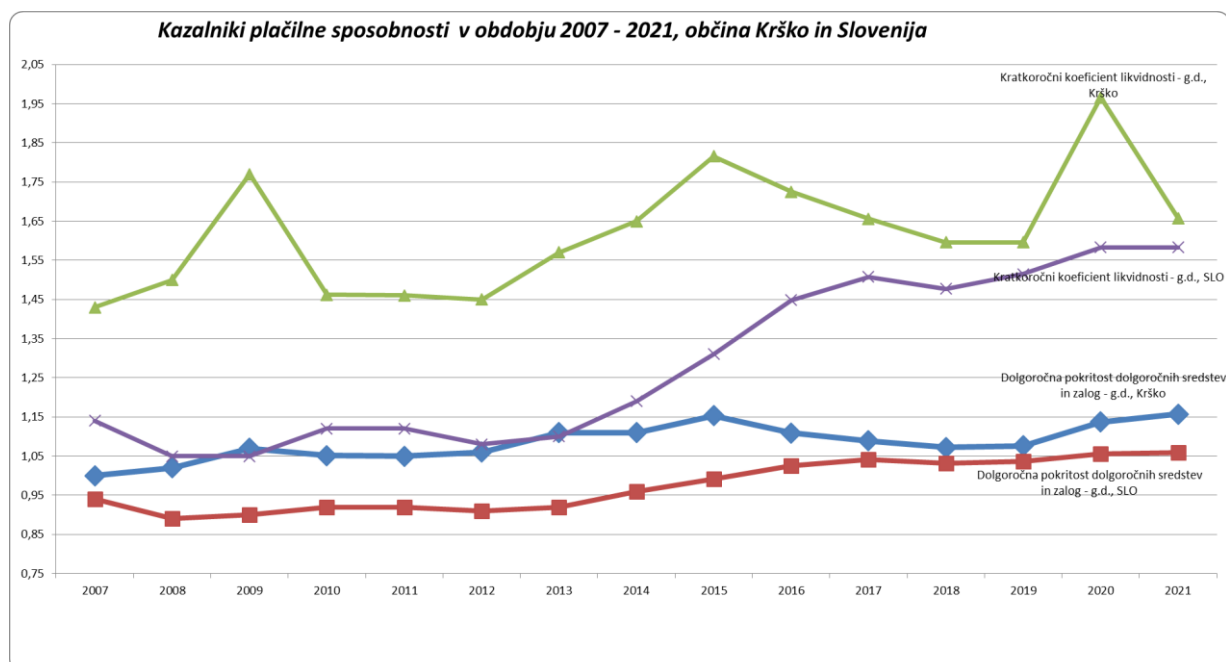
- Delež obveznosti v virih sredstev** se je v letu 2021 za gospodarske družbe zvišal, na raven iz l. 2018 (33,3 % in je kot vsa leta veliko manjši kot je povprečje za Slovenijo (50,5 %), kar kaže na relativno majhno tveganje za naložbe upnikov in nakazuje na tradicionalno konservativnost gospodarstvenikov v mestni občini Krško. To se v dobi recesije in negotovih razmer (kot je npr. epidemija) izkaže sicer kot dobro, po drugi strani pa kaže na še vedno majhno pripravljenost za prevzemanje odgovornosti tveganja za vlaganja v razvoj novih produktov.

3.3.2 Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti in gospodarnosti v letu 2021 za družbe v mestni občini Krško

Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti za gospodarske družbe so razvidni iz *Grafa 3-10*. V glavnem so ti kazalniki za gospodarske družbe v mestni občini Krško sicer bolj ugodni kot na ravni Slovenije, tudi trend slabšanja plačilne sposobnosti (z začetkom v letu 2015) se je v letu ustavil.

- Vrednost kazalnika **dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog** za gospodarske družbe kot indikatorja plačilne sposobnosti je za mestno občino Krško vseskozi nad 1 (v letu 2021 je bila vrednost tega kazalnika 1,16), kar je dobro, saj to pomeni, da gospodarske družbe v glavnem upoštevajo zlato bilančno pravilo (dolgoročna sredstva, vključno z zalogami, so dolgoročno financirana), med tem ko je bila na ravni Slovenije vrednost tega kazalnika vse do leta 2016 vseskozi pod 1, zadnja leta pa se počasi dviguje in se je v letu 2020 dvignila že na 1,06 in takšno vrednost uspela obdržati tudi v letu 2021.

Graf 3-10: Kazalniki plačilne sposobnosti gospodarskih družb v obdobju 2007 – 2021 v mestni občini Krško in na ravni Slovenije



Vir: AJPES, FI-PO, avgust 2022

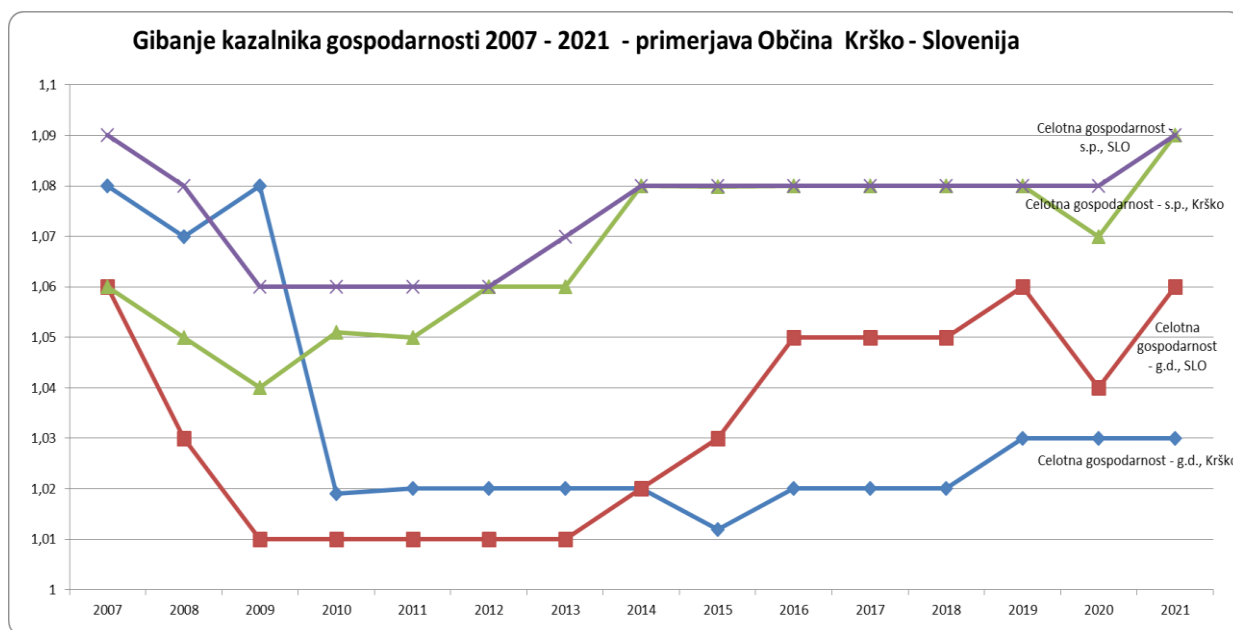
- Kratkoročni koeficient likvidnosti** pove, ali bi podjetja lahko pokrili vse kratkoročne obveznosti z obstoječimi kratkoročnimi sredstvi. V mestni občini Krško je bila vrednost tega kazalnika za gospodarske družbe v obdobju 2015-2019 sicer trend slabšanja vrednosti kazalnika. Vrednost kazalnika je v l. 2020 sicer zelo poskočila, v letu 2021 pa je nekoliko nižja (1,66), vendar je še vedno nad poprečjem v Sloveniji (1,58) in kaže torej boljšo likvidnost gospodarskih družb v občini.

Gibanje kazalnika **gospodarnosti** za samostojne podjetnike in gospodarske družbe v občini je razvidno iz *Grafa 3-11*.

- Spodbudno je, da se je trend celotne gospodarnosti gospodarskih družb v občini zadnja tri leta uspel obdržati na vrednosti 1,03, čeprav je nižji od državnega povprečja – žal se je razlika v zadnjem letu še povečala.

Kot je razvidno iz grafa, je **pri samostojnih podjetnikih** vrednost kazalnika gospodarnosti skozi leta višja kot za gospodarske družbe in se je že v letu 2014 na občinskem in državnem nivoju izenačila (vrednost je bila na obeh ravneh enaka: 1,08) in takšna vrednost se je pri obojih obdržala kar 6 let. **V letu 2021 se je pri krških podjetnikih celo izboljšala (na 1,09) in obenem izenačila z vrednostjo na državnem nivoju.** Glede na vrednosti kazalnika je gospodarnost podjetnikov znatno boljša kot pri gospodarskih družbah v občini.

Graf 3-11: Gibanje kazalnika gospodarnosti v obdobju 2007 – 2021 v mestni občini Krško in na ravni Slovenije (za gospodarske družbe in s.p.-je)



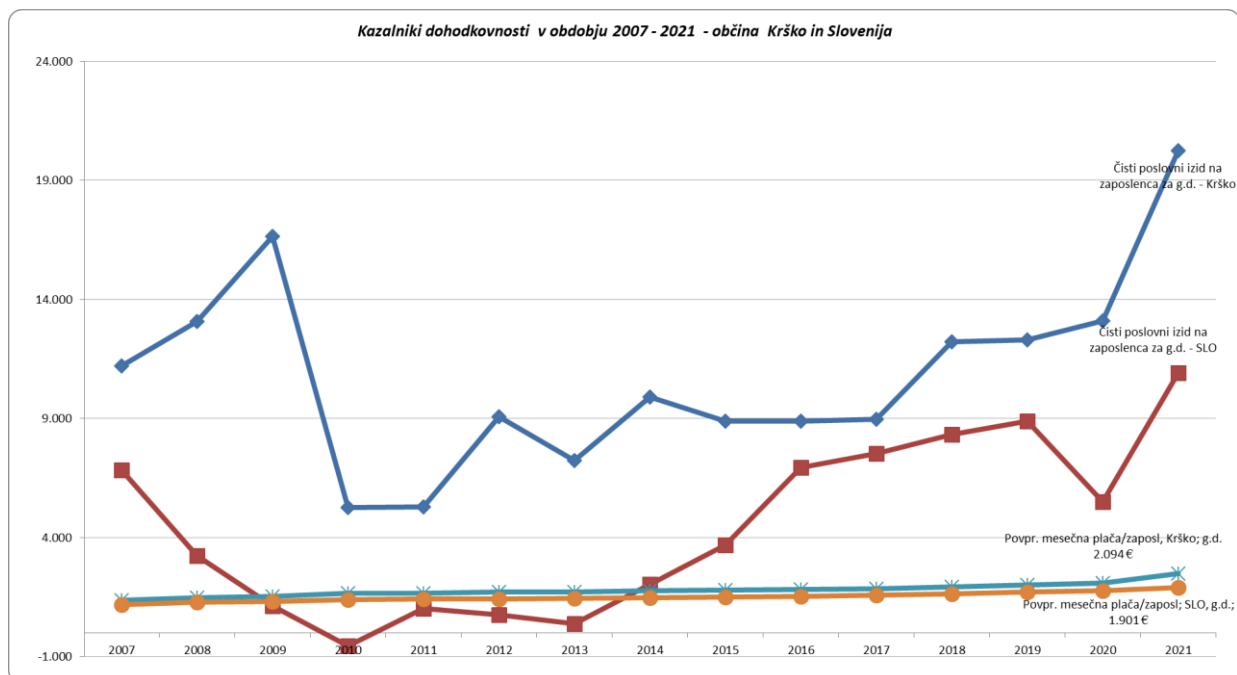
Vir: AJPES, FI-PO, lastni izračuni, avgust 2022

3.3.3 Nekateri kazalniki donosnosti, produktivnosti in dohodkovnosti v mestni občini Krško

Graf 3.12 prikazuje primerjavo nekaterih kazalnikov produktivnosti in dohodkovnosti na nivoju Slovenije in za mestno občino Krško za gospodarske družbe. Pri razlagi kazalnikov je potrebno upoštevati posebnosti glede panoge energetike v občini.

- ✚ Kazalnik **čisti poslovni izid na zaposlenca** na ravni Slovenije je v letu 2020 sicer trend rasti drastično upadel, na le 62 % predhodnega leta, vendar je že v letu 2021 kar dvakratno povečal (ob povečanju zaposlenih kar za 13%). Spodbudno je, da se je ta kazalnik tudi v **mestni občini Krško** zopet povečal (kar za 55%).
- ✚ Glede **povprečne mesečne plače na zaposlenca** pri gospodarskih družbah že nekaj let **takšno, da so povprečne plače v občini že več kot deset let višje kot na nacionalni ravni**. Povprečne mesečne plače na zaposlenca so se v letu 2010 na občinski ravni zvišale za kar 18% (znašale so 2.479 €) in so presegle raven na nivoju Slovenije kar za 30 %. Vendar je potrebno upoštevati tudi velike razlike v panogah – povprečna mesečna plača npr. v dejavnosti K Finančne in zavarovalniške dejavnosti (kjer s prihodki prevladuje družba GEN energija d.o.o), ter v dejavnosti D Oskrba z el. Energijo, plinom in paro je cca 4.900 €. V družbah v teh dveh dejavnosti je bilo v letu 2021 zaposlenih 1212 ljudi, kar je petina vseh zaposlenih v gospodarskih družbah v občini. V gospodarskih družbah z glavno predelovalno dejavnostjo pa je bilo v letu 2021 zaposlenih znatno več oseb (1.984 zaposlencev), vendar je povprečna plača v tej dejavnosti precej nižja, 2.039 €.

Graf 3-12: Kazalniki dohodkovnosti ter plač za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v obdobju 2007 – 2021 v mestni občini Krško in na ravni Slovenije

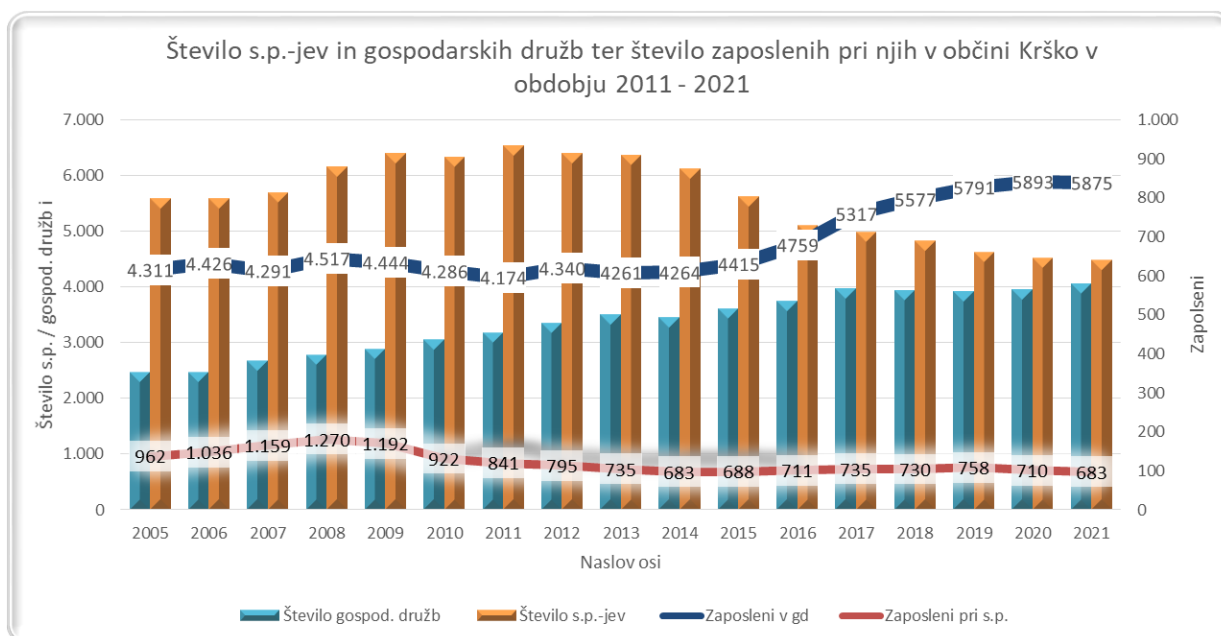


Vir: AJPEŠ, FI-PO, lastni izračuni, avgust 2022

✚ **Kazalnik čista donosnost kapitala** pojasnjuje, kako uspešno upravlja poslovodstvo s premoženjem lastnikov, obenem pa je kazalnik odvisen od sestave virov financiranja sredstev. **Gospodarske družbe v mestni občini Krško so tudi v letu 2021 znatno zvišale dobiček na vloženi kapital glede na predhodno leto**, vendar je vrednost kazalnika vsekoli od leta 2014 naprej še vedno nekoliko nižja (0,076) kot na nacionalni ravni (0,103).

✚ Kazalnik **čista donosnost sredstev** pove, kako učinkovito podjetja uporabljajo svoja sredstva, ki jih imajo na voljo za ustvarjanje dobička. Po letu 2011 ima ta kazalnik v občini počasen **trend rasti**, v zadnjem letu je narasel na vrednost 0,052, prav tako tudi na nacionalni ravni. Vrednost kazalnika je zadnja leta višja kot na ravni Slovenije, kljub temu, da se je tudi vrednost na ravni Slovenije znatno zvišala. Razlogi so tudi v posebnosti panog, saj nekatere panoge (npr. elektrarne ipd.) potrebujejo velik obseg osnovnih sredstev – te panoge pa so v občini zelo močno zastopane.

Graf 3-13: Gibanje števila s.p. in gospodarskih družb ter število zaposlenih pri njih v obdobju 2005 – 2021 v mestni občini Krško



Vir: AJ PES, FI-PO, avgust 2022

Kot je razvidno iz Grafa 3-13 se je število **samostojnih podjetnikov** zadnjih deset let zmanjševalo (zadnja tri leta tudi število zaposlenih pri njih – v l. 2021 je pri s.p.-jih zaposlenih le 683 oseb, kar je le 54% zaposlenih izpred 13 let).

Drugačna slika pa je pri **gospodarskih družbah**: opaziti je rast števila gospodarskih družb, ki so precej več zaposlovale – v zadnjih desetih letih je bilo zaposlenih kar za 40% več predvsem pa povečano zaposlovanje v njih - število gospodarskih družb pa je rastlo, v l. 2021 je bilo zaposlenih kar za 41% več kot deset let poprej.

3.4 Dodana vrednost in posebnosti poslovanja gospodarskih družb v mestni občini Krško v letu 2021

Dodana vrednost na zaposlenega za gospodarske družbe je v mestni občini Krško v letu 2021 znašala 80.414 € (kar za 18% več kot predhodno leto) in presega povprečje dodane vrednosti na ravni Slovenije kar za 52 % (v predhodnem letu za 45 %).

Vendar pa v občini kar 58 % (prejšnje leto 56 %) celotne dodane vrednosti ustvarijo gospodarske družbe, katerih dejavnost se nanaša na energetiko¹³.

Če izvezemo prej navedene dejavnosti iz izračuna dodane vrednosti, potem dobimo bolj realno sliko aktivnosti družb in s tem tudi stanje gospodarstva v občini, saj je potem dodana vrednost v občini mnogo manjša: preostala skupna neto dodana vrednost znaša 198 mio oz. 42.430 € na zaposlenega in **predstavlja le 80 % povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v Sloveniji oz. le 53 % povprečne neto dodane vrednosti na zaposlenega v občini.**¹⁴ Zgoraj upoštevane družbe so zaposlovale le slabo petino vseh zaposlenih v gospodarskih družbah mestne občine Krško oz. **hkrati le 11 % delovno aktivnega prebivalstva v občini**¹⁵.

Najbolj izstopajo naslednje gospodarske družbe:

- GEN energija d.o.o., ki ima dodano vrednost na zaposlenega tudi letu 2021 ekstremno visoko (568 tisoč €), vendar se je v nasprotju s prejšnjim letom znatno zmanjšala (na le 57% vrednosti iz leta 2020).
- NEK d.o.o. je skoraj za petino zmanjšala dodano vrednost na zaposlenega, na 142 tisoč €, ob malenkostnem zvišanju števila zaposlenih.
- Gen-i d.o.o., ki je tudi v letu 2021 dodano vrednost na zaposlenega enormno povečala (kar za 2,8 krat), ob hkratnem povečanju števila zaposlenih (za 7 %).

Nekateri kazalniki že prej omenjenih gospodarskih družb in povprečnih kazalnikov v mestni občini Krško so razvidni iz Tabele 3-2.

Tabela 3-2: Primerjava kazalnikov gospodarskih družb v energetiki glede na povprečje v državi in mestni občini Krško za leto 2021

Kazalniki	G.d. Slovenija	G. d. mestne občine Krško	TEB d.o.o.	NEK d.o.o.	GEN-i d.o.o.	GEN energija d.o.o.
Celotna gospodarnost	1,06	1,03	1,25	1,00	1,03	1,16
Dodana vrednost na zaposlenca	53.057	80.414	150.368	142.171	315.873	567.996
Število zaposlenih	522.492	5.875	100	624	426	64

VIR: AJPES, Bonitete, junij 2021

¹³ (Zaradi popolnejše informacije so k podatkom dejavnosti D Oskrba z el., plinom in paro dodani tudi podatki družbe s področja energetske dejavnosti, katere glavna dejavnost je dejavnost holdingov (64.200 Dejavnost holdingov – družbe).

¹⁴ Lasten izračun, na podlagi podatkov AJPES, avg.2022

¹⁵ Vir: SURS: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/0775365S.px/table/tableViewLayout2/>. Delovne aktivne osebe v mestni občini Krško (po občinah prebivališča, 2021): po podatkih SI.STAT je bilo v mestni občini Krško 11.147 delovno aktivnih oseb

Iz prikazanih podatkov v tabeli je razvidno, da pri dodani vrednosti na zaposlenca tako glede na povprečje v občini kot na državni ravni tudi za leto 2021 posebej izstopa družba GEN energija d.o.o.

Omenjena dejstva namreč posledično prikazujejo popačenost povprečne slike kazalnikov ekonomske učinkovitosti gospodarstva v mestni občini Krško. To je potrebno upoštevati pri razlagi kazalcev gospodarskih družb v občini.

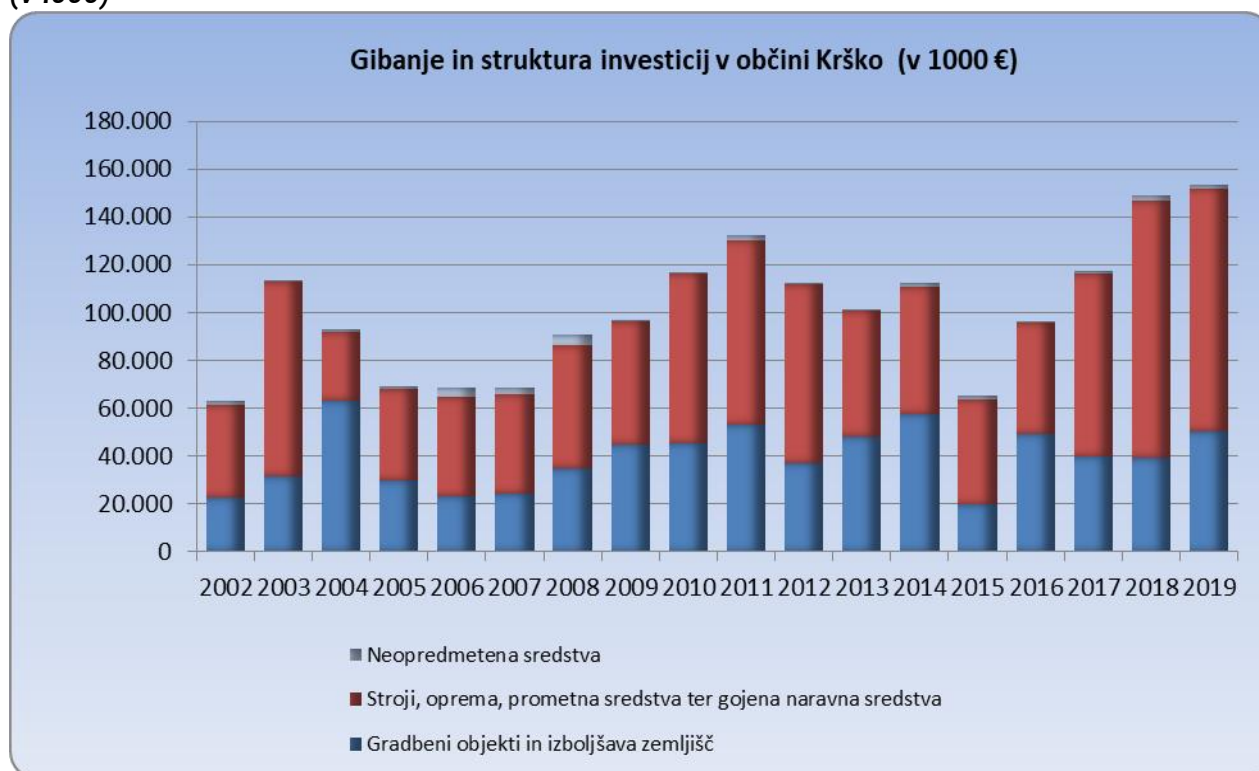
3.4.1 Investicijska aktivnost gospodarstva v mestni občini Krško

Poudariti je potrebno, da trend investicij v celotni regiji nakazujejo podjetja iz mestne občine Krško, saj njihov delež znaša kar 73,0 % regionalnega (podatek iz l. 2019). To se kaže predvsem v investicijah v stroje in opremo, saj kar $\frac{3}{4}$ teh investicij v regiji pripada podjetjem v mestni občini Krško.

Gibanje bruto investicij v mestni občini Krško je razvidno iz **Grafa 3-14**: po obdobju stagnacije (od l. 2005 do l. 2007) se je do leta 2011 kazal trend rasti, po tem letu pa je z izjemo 2014 viden trend padanja investicij, ki pa se je v letu 2016 ustavil in dosegel raven iz leta 2009. Žal podatki za leto 2020 oz. 2021 v času izdelave analize niso bili dostopni.

V letu 2019 je spodbudno prekinitev trenda zmanjševanja investicij v *gradbene objekte in izboljšave zemljišč* iz prejšnjih let – v letu 2018 so se te investicije zmanjšale za 2,5 % (na nacionalni ravni se celo povečale za 23,7 %), med tem ko so v letu 2019 porasle kar za 30,0 % (na državni ravni celo za 34,0 %). Žal pa so se investicije v opremo in stroje zmanjšale (za 6,3 %), na državni ravni pa so ostale na približno enaki ravni.¹⁶

Graf 3-14: Gibanje investicij po skupinah osnovnih sredstev v letih 2002 do 2019 v mestni občini Krško (v 1000)



Vir: SURS, avgust 2021

16

Vir: https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/20_Ekonomsko/20_Ekonomsko_14_poslovni_subjekti_04_14090_investicije/14_09002S.px/table/tableViewLayout2, avg. 2021

4 AKTIVNO PREBIVALSTVO, POVPRASEVANJE PO DELU IN GIBANJE BREZPOSELNOSTI V MESTNI OBČINI KRŠKO ¹⁷

Analiza značilnih skupin registriranih brezposelnih oseb oz. njihova struktura pokaže nekaj značilnih gibanj za mestno občino Krško:

- **Stopnja registrirane brezposelnosti** je bila (mestna občina Krško, dec. 2021) precej nižja kot prejšnje leto, 9,5 %, vendar še vedno najvišja v regiji. Razkorak do republiške stopnje registrirane brezposelnosti je še vedno zelo velik (slednja je dec. 2021 znašala 6,7 %).
- **Brezposelne osebe, prijavljene na UD Krško (dec.2021):** 1.333 oz. znižanje kar za 20 % glede na dec. 2020.
- **Spodbudno je, da se je v letu 2021 kar 920 oseb** (največ med vsemi uradi) **vklučilo v zaposlitev**. Hkrati je bilo v letu 2021 je bilo razpisanih kar za 29 % več oz. 2.088 prostih delovnih mest kot leto poprej.
- **Struktura brezposelnih** je bila konec leta 2021 še vedno neugodna (UD Krško, december 2021):
 - **Osebe z najnižjo izobrazbo** (OŠ ali manj): teh je največ prijavljenih prav na UD Krško: kar 58% glede na vse prijavljene s to stopnjo izobrazbe v regiji oz. 49 % vseh prijavljenih na UD Krško. Kar ¾ brezposelnih oseb, prijavljenih na UD Krško je bilo konec leta 2021 tistih, ki ima nižje oz. srednje poklicno izobrazbo ali manj.
 - Konec leta 2021 je bil delež **mladih** (starih do 29 let) na UD Krško najvišji v regiji oz. 21 % vseh prijavljenih na tem uradu.
 - Največji delež v regiji zavzema **skupina dolgotrajno brezposelnih**.

Največ (480) oseb med vsemi UD je bilo **vklučenih v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja** (od tega kar 66% v usposabljanje in izobraževanje), največ v regiji tudi v kreiranje novih delovnih mest (92 oseb) ter v javna dela (62 oseb).

5 VSTOPNA TOČKA VEM IN LOKALNE FINANČNE SPODBUDE

Poleg Centra za podjetništvo in turizem Krško v občini izvaja storitve e-VEM (po novem SPOT portala) tudi Območno obrtna zbornica Krško in Sevnica, AJPes ter notarji, vendar razpolagamo z najbolj relevantnimi podatki samo za CPT Krško. Center za podjetništvo in turizem Krško je v letu 2018 postal tudi točka SPOT svetovanje Posavje in kot institucija podpornega okolja izvaja celovite aktivnosti za celotno regijo okvira mreže pod okriljem agencije SPIRIT.

V letu 2007 so se na vstopni točki VEM CPT Krško začele izvajati storitve za samostojne podjetnike: **registracije, spremembe in izbrisi**, v letu 2008 pa so se aktivnosti razširile tudi za družbe z omejeno odgovornostjo. Poleg samih registracij, izbrisov in sprememb se izvede približno cca. 50 **svetovanj** mesečno, tako obstoječim kot tudi potencialnim podjetnikom kot tudi ostalim ciljnim skupinam (društvom, brezposelnim, zavodom ipd.).

¹⁷ Vir: Interni podatki zavoda za zaposlovanje, OS Sevnica

V okviru točke SPOT (nadgradnja VEM točke) izvajamo brezplačne aktivnosti za potencialne in obstoječe podjetnike ter mikro, mala in srednja podjetja. Aktivnosti so namenjene tudi mladimi (dijakom, študentom, osnovnošolcem) ter brezposelnim in so predvsem naslednje:

- ✚ informiranje v smislu rednega in ažurnega obveščanja strank o aktivnostih, razpisih in dogodkih na področju spodbujanja podjetništva.
- ✚ Brezplačno udeležbo na usposabljanjih in delavnicah, katerih namen je krepiti znanje, veščine in kompetence na področju podjetništva.
- ✚ Brezplačno osnovno svetovanje strankam na področjih, ki segajo vse od priprave poslovnih načrtov, marketinga in vodenja podjetij, pa do internacionalizacije podjetij ter državnih spodbud.
- ✚ Brezplačna registracija in spremembe za s.p. ali enostavne d.o.o. ter ostali postopki v okviru SPOT Registracije.

Na podlagi internih podatkov Mestne občine Krško¹⁸ je v **okviru razpisa za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v mestni občini Krško za leto 2021** prispelo 68 vlog (prejšnje leto 62), od tega zopet največ (kar 52 vlog) za ukrep A – investicije in 14 vlog za ukrep D – izobraževanje ter 2 vlogi za ukrep svetovanje.

Za razliko od leta 2020 (ko so bila porabljena vsa razpisana sredstva) je od 135 tisoč € za celotni javni razpis ostalo neporabljenih dobrih 1.200 €. Kot vsa leta je bilo tudi za leto 2021 največ sredstev namenjenih za povračilo stroškov investicij (88%). Preostanek sredstev je bil porabljen predvsem za subvencioniranje izobraževanja (cca. 11 % vseh porabljenih sredstev) ter le 1% za svetovanje. Povprečna vrednost subvencioniranih sredstev za investicije je bilo 2.273 € na vlogo.

Čeprav je bilo v letu 2021 glede na upravičene stroške dovolj razpisanih sredstev, pa se za prihodnja leta zopet pričakuje investicijski zagon, zato bi bilo smiselno povečati obseg razpisanih sredstev za investicije, del teh sredstev pa nameniti tudi spodbujanju inovacij in zagonu novih podjetij, temelječih na inovacijah. Pomembno je, da se investiranje v občino ne prepušča naključju, ampak bodoče investitorje izbere premišljeno s posebej zamišljenimi aktivnostmi.

Podjetništvo je proces in hkrati način življenja, je nenehna rast in iskanje informacij, je iskanje pravih rešitev in preizkušanje novih pristopov in hkrati samo drugo ime za ustvarjalnost. Za uspešen razvoj ni enotnega recepta, podjetje oz. podjetnik ga mora sestaviti sam.

Pri tem je aktivna podpora države in občin ključna za uspešen preboj in nadaljnjo rast v obliki raznovrstnih aktivnosti podpornih institucij (svetovanja, brezplačnega informiranja in usposabljanja ipd.) ter z direktnimi podporami malim in srednjem podjetjem za razvoj inovativnih proizvodov, tehnologij in storitev.

Pripravila:
Karmen Levak

Center za podjetništvo in turizem Krško
Kristina Ogorevc Račič

¹⁸ Vir: Interni podatki Občine mestne Krško, Gospodarski oddelek, sep.2022

6 VIRI

1. <http://www.ajpes.si/prs/>, avgust 2022.
2. [Www.stat.si](http://www.stat.si), avgust 2022.
3. Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v Spodnjeposavski regiji v letu 2021, AJPEŠ, Krško, maj 2022.
4. Interni podatki Zavoda RS za zaposlovanje, Območna služba Sevnica, Sevnica.
5. Poročilo o razvoju 2022, UMAR, https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/razvoj_slovenije/2022/slovenski/POR2022_sple t2.pdf, september 2022
6. Interno gradivo Mestne občine Krško, interno gradivo in poročilo CPT Krško
7. http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost#Občine, oktober 2022
8. Vir: Posavski obzornik, št. 20, priloga Podjetno Posavje (29.9.2022)